

NYHETSBREV FRA FINANSRÅDENE VED EU-DELEGASJONEN

ØKONOMINYTT FRA BRUSSEL

Nr. 5 | JULI 2015

HOVEDSAKER

I	ØKONOMI.....	2
	<i>Løpende økonomisk statistikk.....</i>	<i>2</i>
	<i>Livskvalitet i Europa.....</i>	<i>6</i>
	<i>Finansminister- og toppmøter – økonomi - juni/juli 2015.....</i>	<i>8</i>
	Finans- og toppmøter om stabiliseringsprogram for Hellas.....	8
	Eurogruppen 18.6. 2015.....	12
	ECOFIN 19.6.2015.....	14
	EUs investeringsplan (EFSI).....	20
II	SKATT.....	23
	<i>Kommisjonens aksjonsplan – del II.....</i>	<i>23</i>
	<i>ECOFIN 19. juni.....</i>	<i>26</i>
	Utvikling av informasjon om forhåndsavgjørelser.....	26
	Rente- og royaltydirektivet – tiltak mot omgåelse.....	32
	Code of conduct – arbeidsgrupperapport.....	34
	<i>Luxembourgs formannskap – forventede saker på skatteområdet.....</i>	<i>34</i>
III	Budsjett.....	36
	<i>Kommisjonens forslag til EU-budsjett for 2016.....</i>	<i>36</i>

I ØKONOMI

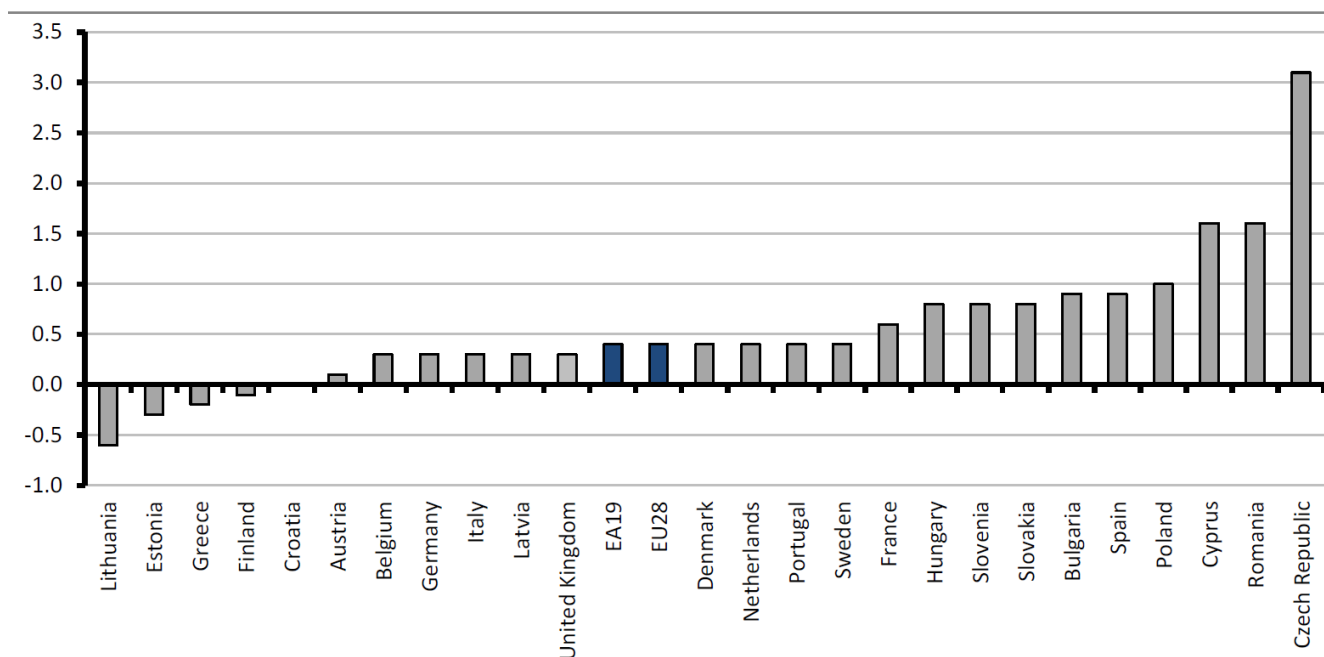
Løpende økonomisk statistikk

Økonomisk vekst

Eurostats andre estimat for den økonomiske veksten i 1. kvartal 2015 bekrefter tidligestimatet på 0,4 pst. i både eurosonen og i EU28. Dette er samme vekst som i 4. kvartal 2015 (etter at veksten i euroområdet nå er oppjustert med 0,1 prosentpoeng). BNP-veksten fra 1. kvartal i fjor (årsveksten) var 1,0 pst. i euroområdet og 1,5 pst. i EU28.

Den økonomiske utviklingen er sterkest i de sentral- og øst-europeiske landene. Tsjekkia troner på toppen med en BNP-vekst i 1. kvartal på 3,1 pst., fulgt av Romania med 1,6 pst. I tillegg hadde flere andre land i regionen en vekst på ¾-1 pst. Kypros hadde en BNP-vekst på 1,6 pst. i 1. kvartal - etter tre år med markant negativ vekst. Spania fortsetter den positive trenden fra de siste kvartalene med en vekst på 0,9 pst. Frankrike overrasket også positivt ved å øke fra nær nullvekst i de fire foregående kvartalene til 0,6. pst. i 1. kvartal 2015. Veksten i Tyskland var svake 0,3 pst. – ned fra 0,7 pst. i siste kvartal i fjor. Også i Storbritannia falt veksten til 0,3 pst. etter en lang periode med høy vekst. Hellas, Finland, Litauen og Estland er de eneste landene som hadde negativ vekst i 1. kvartal. For Estland og Latvia kom dette etter mange kvartaler med solid vekst.

EU28, euro area and Member States' GDP growth rates in the first quarter of 2015
% change over the previous quarter

land, Luxembourg and Malta: data not available for the first quarter of 2015.

Kilde: Eurostat

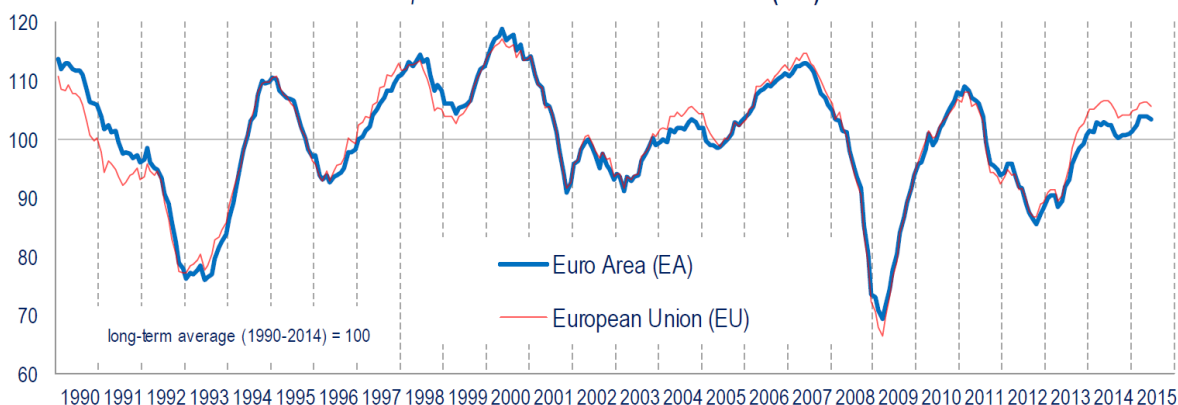
Privat konsum bidro klart mest til BNP-veksten i 1. kvartal og fra samme periode i fjor, men også realinvesteringene ga et positivt bidrag. Utenrikshandelen bidro negativt.

Etter å ha ligget relativt stabilt de siste tre månedene falt Kommisjonens brede tillitsindikator (Economic Sentiment Indicator – ESI) i juni noe i euroområdet (0,3 prosentpoeng og mer markert i EU28 (0,9 prosentpoeng). Tilliten i detaljhandelen falt og anleggssektoren økte for begge aggregater, mens tilliten også i tjenestesektoren falt i EU28. ESI for EU samlet ligger nå 5,5 pst. over

gjennomsnittet for de siste 25 årene, mens den ligger 3,5 pst. over for euroområdet. Det relativt større fallet i tilliten i EU28 enn for euroområdet skyldes et markert, bredt fall i tilliten i Storbritannia (-3,8 pst.). Også Spania hadde et fall, mens tilliten var om lag uendret i øvrige store land.

BUSINESS AND CONSUMER SURVEY RESULTS

Graph 1: Economic sentiment indicator (s.a.)

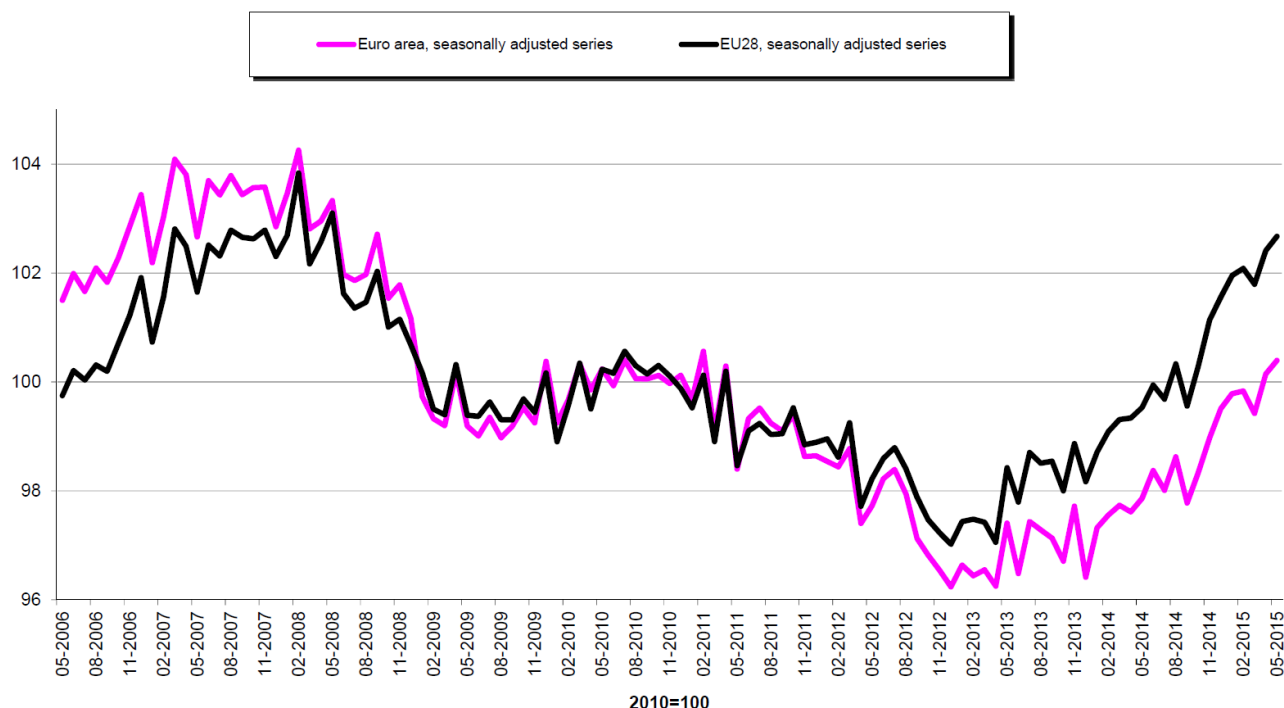

Kilde: Europakommisjonen

Detaljhandelen

I mai steg detaljhandelen sesongkorrigert med 0,2 pst. i euroområdet og med 0,3 pst. i EU28. Sammenlignet med mai 2014 er økningen hhv. 2,4 og 3,0 pst. Detaljhandelen i EU samlet nærmer seg nivået umiddelbart før finanskrisen, mens forbrukerne i euroområdet er mer tilbakeholdne. Årsveksten har vært størst i Polen (7,6 pst.), Estland (5,7 pst.) og Irland (5,6 pst.). Størst nedgang er registrert i Luxembourg (-10,6 pst.), Danmark (-2,4 pst.) og Belgia (-1,5 pst.).

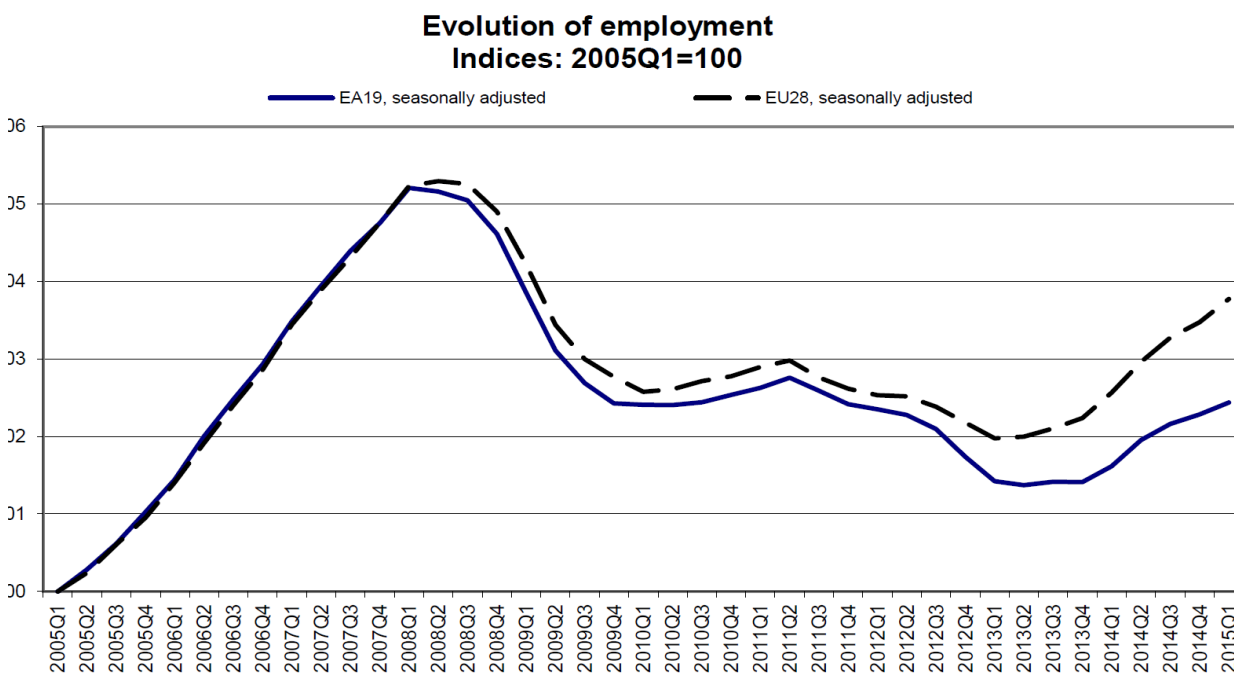
Deflated turnover for total retail trade

Kjelde: Eurostat

Sysselsetningsveksten i 1. kvartal 2015 var 0,1 pst. i euroområdet og 0,3 pst. i EU. Økningen siden samme kvartal året før var hhv. 0,8 og 1,1 pst. Som figuren under viser, er sysselsettingen i

EU samlet nå på samme nivå som i begynnelsen av 2009, og har kun vært høyere i 2007 og 2008. Utviklingen i euroområdet er klart svakere. Blant annet hadde de tre største eurolandene – Tyskland, Frankrike og Italia – ingen sysselsettingsvekst i 1. kvartal i år.

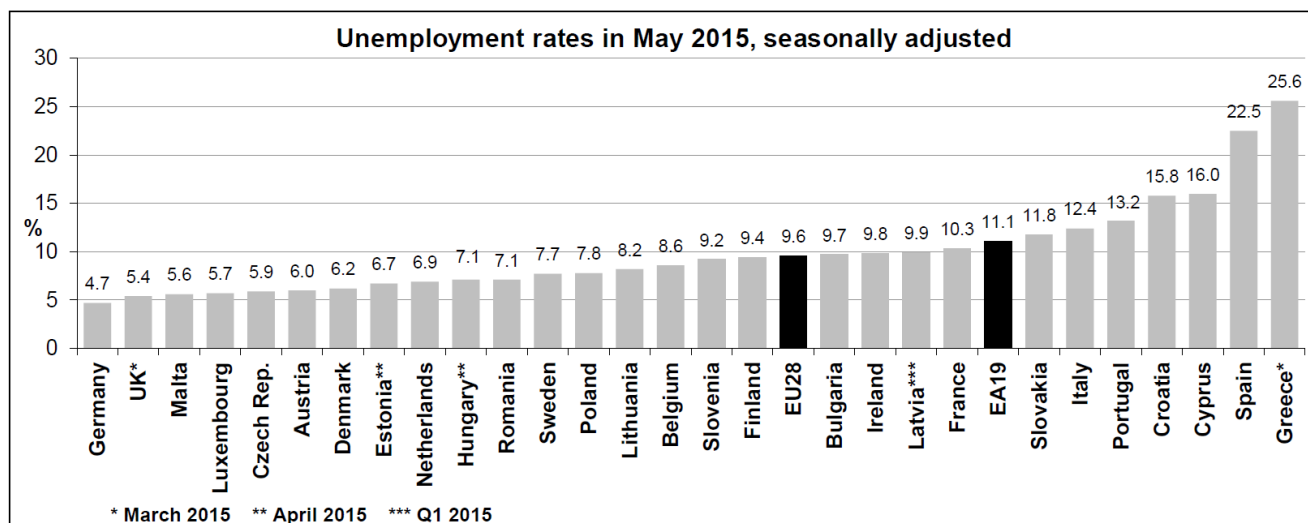
Kilde: Eurostat

Siden 1. kvartal 2014 har sysselsettingsveksten (i rekkefølge) vært sterkest i Estland, Ungarn, Spania, Kroatia, Malta og Irland – alle med mer enn 2 pst. vekst. Finland, Frankrike, Kypros og Latvia har hatt svakest utvikling med uendret sysselsetting siden 1. kvartal 2014.

Arbeidsledigheten

I mai 2015 var arbeidsledigheten i euroområdet 11,1 pst. og i EU samlet 9,6 pst. – begge uendret fra april. Sammenlignet med tilsvarende periode i fjor har ledigheten falt med 0,7 prosentpoeng i EU28 og 0,5 prosentpoeng i euroområdet. Ifølge Eurostat er 23,3 millioner personer arbeidsledige i EU, hvorav 17,7 millioner i euroområdet.

Arbeidsledigheten er lavest i Tyskland og Storbritannia med hhv. 4,7 og 5,4 pst. (mars), mens Hellas og Spania ligger høyest med hhv. 25,6 (mars) og 22,5 pst. I halvparten av medlemslandene er ledigheten lavere blant kvinner enn blant menn. (Men sysselsettingsandelen er klart lavere for kvinner – ca 70 vs. i underkant av 60 pst.) Sammenlignet med situasjonen i mai 2014 har arbeidsledigheten falt i 22 land, økt i fem land og er uendret i ett. Den største reduksjonen det siste året er registrert i Litauen (fra 11,0 til 8,2 pst.), Spania (fra 24,7 til 22,5 pst.), og Irland (fra 11,7 til 9,8 pst.). Størst økning er registrert i Finland (fra 8,6 til 9,4 pst.) og Østerrike (fra 5,6 til 6,0 pst.).

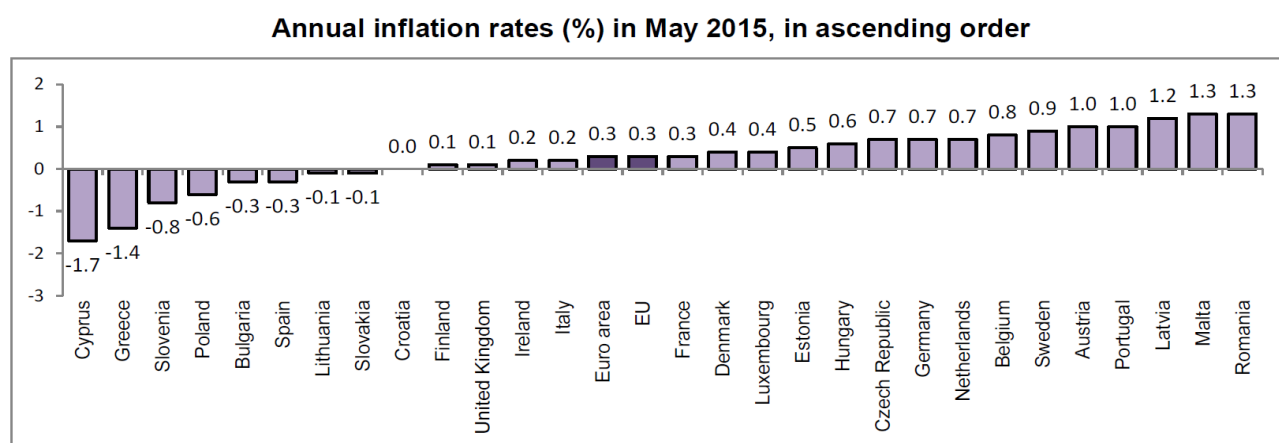

Kilde: Eurostat

I likhet med den generelle arbeidsledigheten går også ungdomsledigheten nedover, men er fremdeles høy i EU (20,6 pst. - ned fra 22,2 pst. i mai 2014) og enda høyere i euroområdet (22,1 pst. - ned fra 23,8 pst. i mai 2014). Tyskland har lavest ungdomsledighet med 7,1 pst., fulgt av Danmark og Østerrike med 10 pst. I motsatt ende ligger Hellas (49,7 pst. i mars 2015) og Spania (49,3 pst.). Tallene for ungdomsledighet er målt på tradisjonell måte. Dersom en i stedet hadde målt ledigheten som den delen av ungdomskullet som verken er i arbeid eller under utdanning, den såkalte NEET-raten, som gir et bedre bilde av den faktiske arbeidsledigheten blant ungdom, er nivået langt lavere.

Prisstigningen

Prisstigningen (KPI - konsumprisindeksen) i mai (fra tilsvarende periode ett år tidligere) var 0,3 pst. i både euroområdet og EU28, opp fra 0,0 pst. i april. Flere land har fortsatt negativ prisvekst. Energiprisene trekker inflasjonen ned, men i avtakende grad. KPI utenom energi i euroområdet var i mai 1,0 pst. Dette er en klar oppgang fra månedene før (0,6-0,7 pst.).

Kilde: Eurostat

Et tidliganslag for euroområdet i juni viser KPI-nedgang til 0,2 pst. og KPI uten energi på 0,9 pst.

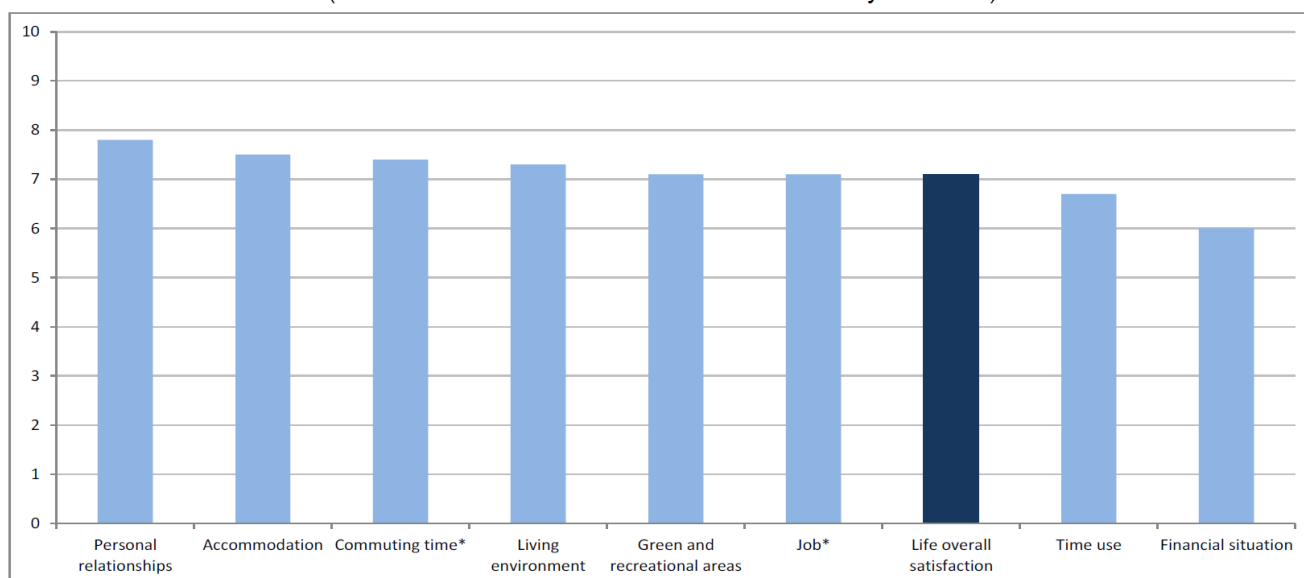
Livskvalitet i Europa

Eurostat offentliggjorde 1. juni sin første utgave av «Quality of life in Europe – facts and views», som byrået selv omtaler som et flaggskip. Rapporten kombinerer subjektive indikatorer for ulike variable med betydning for menneskers livskvalitet (som for første gang er innhentet med samme kvalitetsstandard som ved offisielle statistikk) med objektive indikatorer innen de samme områdene. Tallmaterialet er fra 2013. Rapporten omfatter materielle levekår, aktivitet (inkl. sysselsetting), helse, utdanning, fritid og sosial omgang, økonomisk og fysisk trygghet, styresett og grunnleggende rettigheter, natur- og livsmiljø, samt samlet tilfredshet med livet.

Rapporten omfatter EUs 28 medlemsland, EFTA-landene Island, Norge og Sveits samt Serbia. Samlet livskvalitet i Europa ligger på 7,1 av maksimalt 10¹ poeng. Våre nordiske naboland og Sveits ligger på topp med 8,0 poeng, mens Norge følger like bak med 7,9. Klart lavest ligger Bulgaria og Serbia med i underkant av 5 pst. Blant de store landene ligger Tyskland, Polen og Storbritannia svakt over gjennomsnittet, mens Frankrike og Italia ligger litt under.

Diagrammet nedenfor, som bruker en annen inndeling enn ovenfor, viser at europeerne er mest fornøyd med sine personlige forbindelser (7,8 poeng). Dette gjelder i nesten samtlige land. Blant de få unntakene er Norge og Sverige, hvor vi er mest fornøyd med natur og rekreasjonsområder. I nesten samtlige land er man minst fornøyd med den økonomiske situasjonen (6 poeng for EU samlet). I de tre unntakene her - Norge, Sverige og Sveits – er man minst fornøyd med tidsbruken. Forskjellen i tilfredshet er størst når det gjelder den økonomiske situasjonen – fra Bulgaria, Hellas, Portugal, Kroatia og Serbia i intervallet 3¼ - 4 ½ pst. til Danmark, Sverige, Finland, Sveits og Norge på 7½ pst. Forskjellen mellom land er minst for jobbtildfredshet og tidsbruk.

Average satisfaction with different aspects of life in the European Union, 2013
(on a scale from 0 “not satisfied at all” to 10 “fully satisfied”)

* Satisfaction with the job and commuting time: employed population. All other questions: population aged 16 and over.

¹ 10 poeng = «helt tilfreds» og 0 poeng = «ikke fornøyd i det hele tatt».

Kilde: Eurostat

Nedenstående figur viser livskvaliteten i enkeltland fordelt på de ulike kategoriene.

Average satisfaction with different aspects of life in the EU Member States, 2013
(on a scale from 0 "not satisfied at all" to 10 "fully satisfied")

	Life overall satisfaction	Personal relationships	Accommodation	Commuting time	Living environment	Green & recreational areas	Job	Time use	Financial situation
EU	7.1	7.8	7.5	7.4	7.3	7.1	7.1	6.7	6.0
Belgium	7.6	7.7	7.8	7.6	7.6	7.3	7.5	7.1	6.9
Bulgaria	4.8	5.7	6.0	5.9	5.2	5.2	6.0	5.7	3.7
Czech Republic	6.9	8.1	7.7	7.5	7.5	7.5	7.4	6.7	6.0
Denmark	8.0	8.5	8.3	8.3	8.2	8.3	8.1	7.8	7.6
Germany	7.3	7.8	7.5	7.5	7.7	7.6	6.9	6.5	6.3
Estonia	6.5	7.6	7.1	7.4	6.8	7.0	7.3	6.7	5.4
Ireland	7.4	8.6	8.0	8.0	8.0	7.5	7.2	6.9	5.5
Greece	6.2	7.0	6.6	6.5	6.2	5.9	6.1	6.1	4.3
Spain	6.9	7.8	7.3	7.1	7.2	6.6	6.9	6.6	5.8
France	7.0	7.8	7.5	7.5	7.6	7.2	7.2	6.9	6.4
Croatia	6.3	7.3	6.9	7.2	6.3	5.8	7.0	6.6	4.6
Italy	6.7	7.3	7.2	7.0	6.0	6.1	7.0	6.4	5.7
Cyprus	6.2	8.0	7.7	7.3	6.0	5.9	7.2	6.7	5.2
Latvia	6.5	8.1	6.6	7.2	7.2	7.5	7.3	7.1	5.0
Lithuania	6.7	8.0	7.4	7.7	7.8	7.4	7.5	6.8	5.8
Luxembourg	7.5	8.0	7.8	7.7	7.8	7.8	7.5	7.2	6.9
Hungary	6.2	7.6	6.8	7.1	6.5	6.2	7.1	6.3	5.2
Malta	7.1	8.4	7.9	6.6	7.1	6.6	7.5	6.6	6.0
Netherlands	7.8	8.2	8.1	8.0	8.0	8.1	7.7	7.5	7.4
Austria	7.8	8.5	8.3	8.0	8.4	8.3	8.0	7.3	7.0
Poland	7.3	8.0	7.4	7.5	7.6	7.5	7.3	6.8	5.7
Portugal	6.2	7.9	7.3	7.5	6.3	6.0	7.0	6.5	4.5
Romania	7.2	7.6	7.4	7.2	7.4	7.0	7.1	6.9	6.2
Slovenia	7.0	8.3	7.6	7.8	7.7	7.9	7.3	6.8	5.6
Slovakia	7.0	7.9	7.6	7.3	6.9	6.8	7.2	6.9	5.5
Finland	8.0	8.3	8.4	8.2	7.8	8.3	8.1	7.7	7.5
Sweden	8.0	8.3	8.2	7.9	7.7	8.4	7.7	7.3	7.6
United Kingdom	7.3	8.3	7.9	7.5	7.8	7.6	7.0	6.9	6.2
Serbia	4.9	8.2	6.2	6.7	5.0	5.4	6.0	6.2	4.0
Iceland	8.0	8.1	8.1	8.2	7.5	8.0	8.0	7.4	6.4
Norway	7.9	8.4	8.0	8.2	8.3	8.5	8.0	7.2	7.5
Switzerland	8.0	8.7	8.4	8.2	7.9	8.4	7.9	7.0	7.6

Kilde: Eurostat

Lenken til pressemeldingen, som har henvisning til selve rapporten, ligger [her](#).

Finansminister- og toppmøter – økonomi - juni/juli 2015

Finans- og toppmøter om stabiliseringsprogram for Hellas

Hellas går inn i en avgjørende helg når det gjelder den økonomiske utviklingen, det greske folks velferd og deltagelse i euroområdet. Statsministeren og finansministeren har levert et forslag til reform- og budsjetttiltak som gir grunnlag for å tro at statslederne kan enes om et nytt treårig program for Hellas. Dersom finansministrene skulle bli enige om dette dagen før, avlyses toppmøtet.

Status

I begynnelsen av juni presenterte kommisjonspresident Juncker på vegne av Kommisjonen, Den europeiske sentralbanken (ECB) og IMF (som representerer kreditorene) en liste med reform- og budsjetttiltak som Hellas måtte gjennomføre for å få utbetalt 7,2 milliarder euro i dagjeldende programmer. Sammenlignet med avtalen i Eurogruppen 20. februar hadde representantene for kreditorene kommet Hellas langt i møte både mht. budsjettkravet og en rekke krav om strukturreformer.

Tilbudet fra kreditorene ble avvist av statsminister Tsipras etter et indre opprør i eget parti. Uenigheten mellom forhandlingspartene har i første rekke dreid seg om størrelsen på primærbalanseoverskuddet (overskuddet på statsbudsjettet uten renter), momsreform, pensjonsreform og arbeidsmarkedsreformer.

Forhandlingsaktivitetene og møtevirksomheten var særlig intens i perioden like før, under og etter euro- og EU-toppmøtene i perioden 22.-26. juni med sikte på å komme frem til enighet før EUs program med Hellas utløp 30. juni.

Partene var på et tidspunkt nær en løsning, men fortsatt gjensto visse uavklarte spørsmål knyttet til pensjon, momsreform og utviklingen i primærbudsjettet. Representanter for kreditorene hadde blant annet tilbudt en forlengelse av gjeldende program med seks måneder og et beløp på 15,5 milliarder euro. Flere finansministre mente at man hadde strukket seg for langt for å imøtekomme Hellas' krav.

Forhandlingene fikk en brå slutt da statsminister Tsipras lørdag 27. juni overraskende avbrøt de pågående forhandlingene og lyste ut folkeavstemning over kreditorenes tilbud 5. juli og samtidig anbefalte det greske folket å stemme nei. Det ble også vedtatt at greske banker skulle holdes stengt fra mandag 29. juni og satt en grense på 60 euro per dag for uttak fra minibanker.

Eurogruppen på sin side besluttet samme dag at alt arbeid med «Hellas-pakke» på kreditorenes side skulle opphøre til etter folkeavstemningen. Dermed var det ikke heller ikke aktuelt å forlenge Hellas' program med EU utover 30. juni.

I telefonkonferanser mellom Eurogruppens finansministre 30. juni og 1. juli ble dette standpunktet opprettholdt til tross for brev med nye innrømmelser fra Hellas. (Muligens ville ikke disse blitt vurdert som tilstrekkelige uavhengig av den fastlåste situasjonen ettersom Hellas fortsatt krevde å få opprettholde lavere momssatser på de greske øyene) og pensjonssystemet (langsommere opptrapping av tidligere vedtatte reformer og lengre utfasingsperiode av en særlig «solidaritetsstøtte» til fattige pensjonister.)

Med utgangspunkt i drøftingene i Eurogruppen sendte Dijsselbloem - i egenskap styreformann i Den europeiske stabilitetsmekanismen (ESM) – svarbrev 1. juli til Tsipras med avvisning av forslaget om forlengelse av programmet. Programmet og alle avtaler i den forbindelse ble

avsluttet 30. juni, herunder overføring av ECBs overskudd på greske obligasjoner. I samme brev uttrykte han at man ville komme tilbake til forespørselen om finansiell støtte fra ESM etter at folkeavstemningen i Hellas var gjennomført og med utgangspunkt i resultatet av denne.

From left to right: Mr Alexander STUBB, Finnish Minister for Finance; Mr Hans Jorg SCHELLING, Austrian Federal Minister for Finance; Mr Jeroen DIJSSELBLOEM, Dutch Minister for Finance. Photo: Council of the European Union

Finans- og statsministrene i euroområdet holdt 7. juli sine første ekstraordinære møter om Hellaskrisen etter at det greske folket to dager før hadde sagt nei til kreditorenes siste tilbud (som ikke lenger var gyldig da folket avga stemme). Statsminister Tsipras hadde på forhånd annonsert at han ville ha med et nytt forslag til stabiliseringsprogram. Det hadde han ikke.

I Eurogruppen møtte den nye greske finansministeren, Euclid Tsakalotos. Han har ord på seg for å være klart mer pragmatisk enn forgjenger Varoufakis, som ble avskjediget straks etter folkeavstemningen med et klart nei-flertall. Eurogruppen uttrykte at man på kort varsel ville være klar til å møtes dersom det lå et forslag på bordet som representantene for kreditorene hadde tilrådd.

Eurotoppmøtet uttrykte forventning om at den greske regjeringen senest torsdag 9. juli vil fremme et detaljert forslag om en omfattende og spesifisert reformagenda, som skal vurderes av de tre nevnte institusjonene og deretter forelegges for Eurogruppen.

Samme dag innkalte president Tusk til eurotoppmøte og EU-toppmøte søndag 12. juli. Dersom finansministrene godtar en forhandlingsløsning mellom Hellas og representantene for kreditorene under Eurogruppens møte 11. juli, avlyses toppmøtene søndag.

Tusk har klart uttrykt at denne helgen er siste frist for å komme frem til en løsning.

Hellas misligholdt 30. juni en avdragsbetaling til IMF på om lag 1,6 milliarder euro. Landet er dermed det første vestlige landet med restanser til IMF. Kun Zimbabwe, Somalia og Sudan er i samme situasjon nå – med restanser som til sammen om lag svarer til den greske.

Kommentarer

Generelt er tålmodigheten med Hellas tynnslett blant mange stats- og særlig finansministre, ikke minst fra land som selv har gjennomgått kriser og gjennomført betydelige budsjettinnsstramminger. Manøveren med å bryte forhandlingene og utlyse folkeavstemning med anbefaling om å stemme nei til kreditorenes forslag da mange trodde en løsning var nær, har ytterligere økt manges irritasjon. Regjeringsmedlemmer fra mange land med lavere velferdsnivå enn Hellas ser ikke udelt positivt på å betale for blant annet langt høyere greske pensjoner enn det de selv har råd til for egen befolkning.

President Tusk oppsummerte følgende under debatten om Hellas i Europaparlamentet 8. juli om hva som forventes av den greske regjeringen og medlemslandene innen førstkommende weekend er omme.

“Almost everybody is talking about the need for unity. But, just like at the European Council, our today's debate has shown how divided we are on the subject of Greece.

This is the reason why we should return to our common simple principles that have accompanied people for many centuries.

Firstly, in this crisis we must unconditionally respect one another;

Secondly, morality means paying off the debts you owe to others. It is not so that the creditors are bad and immoral while the debtor is an innocent victim;

Thirdly, it is simply impossible to keep spending over a long period of time much more than one earns. This is the source of the crisis in Greece, not the common currency;

Fourthly, seek help among your friends and not among your enemies, especially when they are unable to help you;

And, finally, if you want to help your friend in need, do not humiliate him.

Today, we need unity. Not because unity is a beautiful idea, but because it is indispensable in order to take concrete decisions. Without unity on Greece, we will wake up in four days in a different Europe. This is really and truly the final wake-up call for Greece but also for us, our last chance.

I want to inform you that the last chance procedure has just started. President Dijsselbloem has received, while we are debating here, the formal Greek request for the ESM programme, as we agreed yesterday.

I hope that this is a good sign, a good omen for tomorrow. I hope. Thank you.»

Hellas holdt fristen og leverte søknad 9. juli om nytt låneprogram med detaljert liste over reformforslag og forslag til budsjettutvikling. I utgangspunktet ser den greske regjeringen ut til å ha strukket seg langt i retning av kreditorenes krav. Det kan i utgangspunktet virke noe underlig gitt at det greske folket nylig sa et klart nei til disse. En betydelig forskjell er imidlertid at forslaget om tiltak nå kombineres med forslag om et treårig program på 53,5 milliarder euro, mens reformforslagene i juni skulle gjennomføres for å få en rask utbetaling av 7,2 milliarder euro og med forventning om nye krav om tiltak fra kreditorene for å få et nytt, nødvendig program senere.

Kommisjonen og den franske regjeringen skal ifølge enkelte medier ha bidradd i utarbeidelsen av det siste greske forslaget, som går lenger enn man kunne ventet etter folkeavstemningen. Kommisjonen

og Frankrike har nok en realistisk vurdering av hva som må til for å overbevise klart mer skeptiske finans- og statsministre i euroområdet.

Kommissær for økonomi og finansielle saker Moscovici og Eurogruppens formann Dijsselbloem under et av Eurogruppens møter.

Foto: European Union, 2015.

Kansler Merkel ønsker ikke å uttale seg før de tre samarbeidende institusjonene har vurdert forslag, men uttrykte før forslaget forelå at et nytt program med langt større beløp krever større innrømmelser fra greske myndigheter enn det man til da hadde gitt.

Eurogruppens formann uttalte 10. juli at man med de greske forslagene om reform- og budsjetttiltak har et godt utgangspunkt for forhandlinger. Frankrikes president Hollande vurderer forslaget som «seriøst og troverdig».

Med så vidt stor imøtekommenhet fra gresk side overfor kreditorenes tidligere forhandlingsposisjoner kan statsminister Tsipras og finansminister Tsakalotos møte motbør i eget partis venstreside. Hvis Tsipras ønsker å fremme forslaget for nasjonalforsamlingen mot venstresidens samtykke, vil han trolig få flertall ved hjelp av øvrige partier. Dette kan i så fall føre til at Syriza sprekker.

Sentralbanksjef Draghi har lovet å holde greske banker med tilstrekkelig likviditet til etter toppmøtene gjennom «Emergency liquidity assistance» (ELA). Dersom finansministrene og/eller statslederne ikke kommer til en løsning i løpet av helgen, ventes det at ECB vil stanse tilførselen av slike nødlån. Konsekvensen blir at bankene raskt går konkurs med store negative konsekvenser for den greske økonomien og samfunnet som resultat.

Eurogruppen 18.6. 2015

- *Det ble ikke gjort fremskritt i forhandlingene om stabiliseringsprogram for Hellas i møtet 18.6. President Tusk i Det europeiske råd har innkalt til avgjørende toppmøter søndag 12. juli Se nærmere omtale lenger fremme i Økonominytt.*
- *Kypros' stabiliseringsprogram er tilbake på sporet igjen og utviklingen er positiv.*
- *Eurogruppen drøftet IMF's artikkel IV-konsultasjon for euroområdet, som særlig trekker frem at landene må bruke de usedvanlig lave rentene til å gjennomføre vekstfremmende budsjettkonsolidering, strukturreformer og investeringer for å legge grunnlaget for langsiktig økonomisk vekst.*

Hellas har vært diskutert i en rekke møter i Eurogruppen og i eurotoppmøter siden midten av juni. Arbeidet med å komme til enighet om stabiliseringsprogrammet for landet er omtalt særskilt i Økonominytt.

I Eurogruppens møtet 18.6. ble i tillegg Portugal, Kypros, IMF's gjennomgang av økonomisk utvikling og politikk i euroområdet (Artikkel 4) og Eurogruppens arbeidsprogram drøftet.

Portugal

Kommisjonen, Den europeiske sentralbanken og IMF gjennomførte i begynnelsen av juni den andre statusgjennomgangen av portugisisk økonomi etter at stabiliseringsprogrammet ble avvirket i mai 2014. Den økonomiske veksten har tatt seg opp, men er fortsatt preget av makroøkonomiske ubalanser. Landet har gjennomført reformer og konsolidert budsjettet, men troikaen tar til orde for å trappe opp anstrengelsene på begge områder. Troikaen, som anslår budsjettunderskuddet til 3,1 pst. av BNP i år (portugisiske myndigheters eget anslag er 2,7 pst.), uttrykker at konsolideringskravene i Stabilitets- og vekstpakten ikke oppfylles i 2015 eller etterfølgende år. Den offentlige gjelden, som var 130 pst. av BNP ved utgangen av 2014, ventes likevel å falle i årene fremover.

Eurogruppen støttet konklusjonen fra statusgjennomgangen. Den portugisiske regjeringen ble oppfordret til å fortsette reform- og konsolideringsarbeidet, særlig for å rette opp ubalansene som hemmer vekstutsiktene.

Kypros

Kommisjonen, Den europeiske sentralbanken og IMF gjennomførte i midten av mai den sjette statusgjennomgangen av det pågående stabiliseringsprogrammet for Kypros. Kypriotiske myndigheter har gjennomført betydelige reformer for å skape ny økonomisk vekst og sysselsetting gjennom å gjenopprette finansiell stabilitet, styrke budsjettet og gjennomføre reformer for å skape langsiktig økonomisk vekst. Manglende regelverk for insolvens og tvangsinn drivelse har imidlertid ført til en stor portefølje av ubetjente lån i bankenes balanser, som hindrer normale utlån for å finansiere økonomisk vekst. Den kypriotiske nasjonalforsamlingen vedtok i april å etablere et solvensregelverk og oppheve suspensjonen av rammeverket for tvangsinn drivelse. Troikaen sier seg rede til å bistå myndighetene i oppfølgingen, men peker samtidig på at ytterligere tiltak bør iverksettes for å støtte opp under nedbyggingen av ubetjente lån, herunder ved lovendringer for å gjøre salg av banklån enklere. Institusjonene oppfordrer også myndighetene til å gjennomføre effektivisering i offentlig sektor og privatiseringer for å øke den økonomiske effektiviteten, tiltrekke seg investeringer og bygge ned den offentlige gjelden (som nådde 107,5 pst. av BNP i 2014).

Kypros vedtok i april å oppheve de gjenværende restriksjonene på kapitalbevegelser, som ble innført i mars 2013 (som første land i eurosonen).

Eurogruppen ønsket velkommen at Kypros' stabiliseringsprogram nå er tilbake på sporet igjen. Tilliten til landets økonomiske utvikling er økende, og landet synes å være på vei ut av en langvarig nedgangskonjunktur. I lys av utviklingen støttet Eurogruppen i prinsippet utbetaling av neste

lånetransje på 100 millioner euro i midten av juli. ESM (Den europeiske stabilitetsmekanismen) kan utbetale beløpet når formelle vedtak er fattet i eurolandene. ESM har utbetalt til sammen 5,7 mrd. av totalrammen på 8,9 milliarder euro, som er til disposisjon frem til mars 2016. Parallelt med dette ventes IMF styre å vedta utbetaling av om lag 280 millioner euro.

Mr Pierre GRAMEGNA, Luxembourg Minister of Finance. Photo: Council of the European Union.

IMFs artikkel IV for euroområdet

IMFs administrerende direktør Christine Lagarde orienterte om konklusjonene fra den ferske art. IV-konsultasjonen for euroområdet.

IMF venter at den økonomiske veksten vil ta seg opp, men understreker at dette for en stor del er drevet av forbigående faktorer, som lave oljepriser, svekket euro og lave renter. I og med at de positive drivkreftene før eller senere vil snu, må eurolandene gjennomføre tiltak for å øke vekstevnen. IMF trekker særlig frem at landene må bruke de usedvanlig lave rentene til å gjennomføre vekstfremmende budsjettkonsolidering, strukturreformer og investeringer for å legge grunnlaget for langsiktig økonomisk vekst.

Eurogruppen delte i all hovedsak IMFs prioriteringer og tilrådinger. Særlig hadde man diskutert hvordan mulighetene som følger av de lave rentene best skal brukes.

Mange av rådene fra IMF er i tråd med Kommisjonens utkast til de særlige anbefalingene for euroområdet som en del av det europeiske semesteret. Eurogruppen ga sin støtte til disse anbefalingene og er forpliktet til å følge opp gjennomføringen av dem i de neste årene. Dette arbeidet vil inngå i gruppens arbeidsprogram.

Eurogruppens arbeidsprogram

Eurogruppen vedtok arbeidsprogrammet for neste halvår. Blant annet vil gruppen styrke oppfølgingen av gjennomføringen av de særskilte anbefalingene for euroområdet, fortsette å ha

tematiske diskusjoner om strukturreformer, vurdere eurolandenes budsjettplaner for 2016, samt ha kontinuerlig overvåking av makroøkonomiske ubalanser og finansiell stabilitet i euroområdet.

Valg av president for Eurogruppen

Det planlagte valget av president for Eurogruppen er utsatt til juli-møtet. Slik det ser ut nå, står valget mellom nederlandske Jeroen Dijsselbloem (gjennvalg) og spanske Luis De Guindos. Presidentperioden er 2 ½ år. Sistnevnte har fått aktiv støtte fra Tyskland, mens Dijsselbloem per i dag synes å ha størst oppslutning, inklusive fra Frankrike. Muligens blir temaet drøftet uformelt i tilknytning til EU-toppmøtet 25.-26. juni.

ECOFIN 19.6.2015

- **ECOFIN vedtok politisk enighet om forordning om bankstruktur for å gjøre de store bankenes tåleevne overfor kriser større. Rådets innstilling inneholder færre forbud mot aktiviteter og større fleksibilitet for tilsynsmyndigheten enn i Kommisjonens forslag.**
- **ECOFIN vedtok å støtte den foreløpige avtalen med Europaparlamentet om en forordning om European Strategic Fund for Investments (EFSI), som er kjernen i Juncker-kommisjonens investeringsplan på minst 315 milliarder euro i løpet av tre år.**

ECOFIN behandlet utkast til forordning om bankstruktur, Juncker-kommisjonens investeringsplan, skattesaker, gjennomføring av bankunionen, kapitalmarkedsunion, innspill på økonomiområdet til EU-toppmøtet 25.-26.6. og saker i tilknytning til det europeiske semesteret. Skattesakene omtales under «Skatt» i denne utgaven av Økonominytt.

Konklusjonene fra møtet ligger [her](#)

Forordningen om bankstruktur

Kommisjonen fremmet i januar 2014 forslag til forordning om strukturtiltak for å styrke bankers tåleevne, der en følger opp noen av forslagene fra Liikanen-rapporten². Forslaget gjelder kun de største bankene i EU. Formålet med Kommisjonens forslag er å redusere systemisk risiko som følge av de stadig større og mer komplekse enhetene i finanssektoren. Forslaget inneholder følgende hovedelementer; 1) forbud mot handel for egenbeholdning uten sammenheng med kundeaktiviteter («proprietary trading»), 2) krav om at bankene skiller høyrisikoaktiviteter (handelsaktiviteter) fra den ordinære bankvirksomheten i separate enheter dersom handelsaktivitetene når en bestemt størrelse. Forbudet mot egenhandel skulle være absolutt, dvs. at denne aktiviteten heller ikke skulle kunne foretas i en separat handelsenhet.

Det latviske formannskapetets kompromissforslaget avviker fra Kommisjonens forslag på en rekke punkter. Egenhandel skal ikke forbys, men må holdes adskilt fra vanlig bankvirksomhet i en separat handelsenhet. Av kompromissforslaget fremgår det at også annen handelsvirksomhet enn egenhandel skal kunne skilles ut fra kjernebankvirksomheten i de aktuelle bankene til en egen handelsenhet. Samtidig overlater kompromissforslaget i langt større grad enn i det opprinnelige forslaget til tilsynsmyndighetene å vurdere i hvilken grad handelsaktivitetene utgjør risiko for finansiell stabilitet og derfor bør skilles ut. Tilsynsmyndighetene skal nøye vurdere de konkrete aktivitetene og deres funksjon – og ikke bare ta hensyn til om disse overskrider visse nivåer. Tilsynet kan også vurdere om økt risiko som følge av handelsaktiviteter skal håndteres ved andre tiltak en utskillelse av virksomhet, som f.eks. økte kapitalkrav.

² Kommisjonen nedsatte i 2011 en høynivå gruppe under ledelse av Finlands daværende sentralbanksjef, Erkki Liikanen, for å vurdere strukturelle reformer som kunne styrke den finansielle stabiliteten i EUs banksektor.

Handelsenhetene skal være økonomisk, juridisk og organisatorisk uavhengige enheter. Kompromissforslaget gir mer fleksibilitet til å organisere konsernstrukturen enn i Kommisjonens forslag.

Kompromissforslaget gir Kommisjonen mulighet for å dispensere fra forordningen dersom en medlemsstat fra før har en lovgivning som krever utskilling av handelsaktivitetene og for øvrig oppfyller en rekke kriterier. Dispensasjonen er i første rekke siktet mot Storbritannia («Vickers law»).

From left to right: Mr Jonathan HILL, Member of the European Commission; Mr Valdis DOMBROVSKIS, Vice President of the European Commission; Mr Janis REIRS, Latvian Minister for Finance.
Photo: Council of the European Union

EUs investeringsplan

Kjernen i Juncker-kommisjonens plan om en investeringspakke på minst 315 milliarder euro er opprettelsen av European Fund for Strategic Investments (EFSI). EFSI skal stille garanti for samlet inntil 21 milliarder euro i privatfinansierte prosjekter. Forordningen for å etablere fondet, som blant annet omhandler budsjettmessige sider og styringen av det, må vedtas av Rådet og Europaparlamentet. En foreløpig enighet mellom institusjonene ble nådd i slutten av mai.

I ECOFIN-møtet orienterte formann Reirs om avtalen med Europaparlamentet. Kommisjonens visepresident Katainen uttrykte stor takk for rask behandling og antydte at EFSI ville være i full operativ virksomhet fra september. Han understreket samtidig viktigheten av prosjektets tredje pilar om å fjerne flaskehalser og investeringshindre både på EU-nivå (utvidelse av det indre markedet) og i det enkelte land (bl.a. følge opp landspesifikke anbefalinger). Kommisjonen planla å etablere en «investment scoreboard» for medlemslandene og søke å klargjøre hvordan EUs strukturfond kunne kombineres med EFSI.

ECOFIN støttet kompromisset med Europaparlamentet, men avventet formelt vedtak til etter Europaparlamentets behandling.

Bankunion – gjennomføring

Kommissær Hill ga ECOFIN en status over implementeringen av krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD), som medlemslandene hadde frist til 1.1.2015 med å gjennomføre. Kommisjonen hadde i slutten av mai sendt ut advarsel til elleve land (Bulgaria, Tsjekkia, Frankrike, Italia, Litauen, Luxembourg, Nederland, Malta, Polen, Romania og Sverige) om å gjennomføre dette i nasjonalt regelverk snarest. Dersom disse ikke svarer på henvendelsen innen to måneder, er neste skritt EU-domstolen. Videre er det bare to land (Slovakia og Latvia) som har ratifisert den mellomstatlige avtalen (IGA) om det felles krisehåndteringsfondet (Single Resolution Fund – SRF). Her er tidsfristen 30.11.2015. SRF, som er planlagt etablert fra 1.1.2016, vil ikke tre i kraft før alle land i bankunionen har ratifisert IGA. Den felles krisehåndteringsmekanismen (SRM) er under oppbygging for formell oppstart fra 1.1.2016.

ECOFIN hadde også en første diskusjon om brofinansiering til krisehåndteringsfondet er fylt opp etter åtte år. Flere mente at man kunne bruke den felles stabiliseringsmekanismen (ESM) til dette formål for å unngå enkeltlands kobling mot eget bankvesen. Diskusjonen ble utsatt til etter at BRRD, som inkluderer «bail-in»-mekanismer, er implementert i flere land.

Kapitalmarkedsunion

Utvikling av en kapitalmarkedsunion for hele EU er blant Juncker-kommisjonens høyeste prioriteringer. Kommisjonen la i februar frem en grønnbok (høringsnotat) med frist 13.5.2015. Grønnboken drøfter en rekke initiativer. En revisjon av prospektdirektivet med særlig sikte på å lette de administrative byrdene for små og mellomstore bedrifter og etablering av et rammeverk for trygg verdipapirisering av høy kvalitet har høyeste prioritet. Blant de mer langsiktige og vanskelige tiltakene er harmonisering av insolvens-, selskaps- og skattelovgivning. Grønnboken er nærmere omtalt i Økonominytt - februar 2015.

I ECOFIN-møtet orienterte kommissær Hill om innspill i konsultasjonsrunden og planene fremover. Kommisjonen vil presentere en handlingsplan i september, som skal legge grunnlaget for en gradvis innføring av kapitalmarkedsunionen innen 2019. Samtidig vil man legge frem forslag om forenklinger i prospektdirektivet og forslag til rammeverk for enkel og trygg verdipapirisering. ECOFIN vedtok formelt rådskonklusjonene som ble drøftet i ECOFIN i mai.

Rådskonklusjonene ligger her.

Det europeiske semesteret

Det europeiske semesteret, som startet i november 2014 med kommisjonsrapporter om hhv. den årlige vekstundersøkelse (sammen med utkast til felles sysselsettingsrapport), og varslingsrapporten om makroubalanser for EU-land, samt vurdering av eurolandenes budsjettplaner for 2015, nærmer seg slutten. Disse og senere dokumenter fra Kommisjonen har vært behandlet i ECOFIN og andre rådsformasjoner samt mellom Kommisjonen og det enkelte medlemsland.

Den siste pakken av dokumenter fra Kommisjonen ble lagt frem medio mai. Den inneholder landspesifikke anbefalinger til samtlige land og egne anbefalinger for euroområdet samlet. De landspesifikke anbefalingene er basert på Kommisjonens egne landrapporter (som ble lagt frem i slutten av februar) og analyse av medlemslandenes konvergens- eller stabilitetsprogrammer og

nasjonale reformplaner (som ble lagt frem i april). I tillegg skal de overordnede retningslinjene for den økonomiske politikken (BEPG) oppdateres i år.

Endelig kommer anbefalinger om endringer av enkeltlands status i Stabilitets- og vekstpaktens underskuddprosedyre.

Med utgangspunkt i ovenstående har Rådets Økonomiske og finansielle komite (EFC) og Komiteen for økonomisk politikk (EPC) utarbeidet utkast til konklusjoner for ECOFINs behandling.

Det europeiske semesteret - underskuddprosedyrer

Kommisjonen har anbefalt at Rådet fatter vedtak iht. Stabilitets- og vekstpaktens underskuddprosedyre for Storbritannia, Polen og Malta, mens situasjonen i Finland vurderes senere.

Storbritannia

Storbritannia ble underlagt underskuddprosedyren i 2008 med sikte på å bringe underskuddet under Stabilitets- og vekstpaktens grense på 3 pst. av BNP senest i budsjettåret 2009-10. Det kraftige økonomiske tilbakeslaget og den markerte forverringen i statsfinansene som følge av finanskrisen førte til at Rådet fattet nytt vedtak 2. desember 2009, som innebar at underskuddet skulle under 3 pst. av BNP i budsjettåret 2014-15. Beslutningen inneholdt et pålegg om å redusere det strukturelle underskuddet med 1¼ pst. av BNP per år. Den faktiske årlige innsparingen har vært 1,1 pst. av BNP når en tar hensyn til at anslaget på potensiell årlig vekst er justert siden vedtaket og at skatteinntektene øker mindre ved samme BNP-vekst enn tidligere.

Budsjettunderskuddet var 5,2 pst. av BNP i budsjettåret 2014-15. Samtidig var den offentlige gjelden mer enn doblet – fra 42,7 pst. av BNP i 2007-08 til nå 88,4 pst. av BNP.

Kommisjonen tilrår at Storbritannia får forlenget fristen med ytterligere to år – til budsjettåret 2016-17 – med å bringe budsjettunderskuddet under Stabilitets- og vekstpaktens grense igjen.

Kommisjonen viser blant annet til at landets BNP-fall under krisen var klart større enn man hadde lagt til grunn i vedtaket om underskuddprosedyre.

I utgangspunktet skal underskuddet bringes under 3 pst. av BNP igjen i løpet av ett år. Kommisjonen tilrår likevel at Storbritannia får to år ettersom en raskere konsolidering vil ha en betydelig negativ virkning på den økonomiske veksten. Anbefalingen innebærer at budsjettunderskuddet reduseres fra 5,2 pst. av BNP i budsjettåret 2014-15 via 4,1 pst. neste budsjettår til 2,7 pst. av BNP i 2016-17.

Konsolideringskravet er om lag i tråd med den britiske regjeringens egen innstrammingsplan for de neste to årene.

Polen

Polen har vært underlagt underskuddprosedyre siden 2009, inklusive to forlengelser. Ved siste forlengelse fikk landet frist til å komme under Stabilitets- og vekstpaktens grense på 3 pst. av BNP i løpet av 2015 med hhv. 4,8 og 3,9 pst. av BNP i hhv. 2013 og 2014 som «mellomstasjoner» før 2,8 pst. av BNP i 2015.

Det faktiske budsjettunderskuddet var 3,2 pst. i 2014. Når dette korrigeres for at endringene i innbetalinger til statskassen ved omlegging av pensjonssystemet skjedde med et halvt års etterslep (svarende til 0,4 pst. av BNP), oppfylte Polen Stabilitets- og vekstpakten i 2014. I det polske konvergensprogrammet for 2015 anslås underskuddet til hhv. 2,7 og 2,3 pst. av BNP i år og neste år. Polen hadde en offentlig gjeld på 50,1 pst. av BNP i 2014, som er godt under Stabilitets- og vekstpaktens grense på 60 pst. Gjelden ventes å øke til 50,9 pst. av BNP i år før den avtar marginalt neste år.

På grunnlag av ovenstående har Kommisjonen anbefalt at underskuddprosedyren mot Polen opphører.

Malta

Underskuddprosedyren mot Malta ble vedtatt i 2009 og forlenget i 2013. I sistnevnte vedtak skulle underskuddet bygges ned fra 3,6 pst. av BNP i 2012 via 3,4 pst. i 2013 og 2,7 pst. i 2014. Det faktiske underskuddet ble klart lavere: 2,6 og 2,1 pst. av BNP i hhv. 2013 og 2014. I Kommisjonens vårprognose ventes dette å falle ytterligere – 1,8 pst. i 2015 og 1,5 pst. av BNP i 2016. Maltas offentlige gjeld, som utgjorde 68,0 pst. av BNP i 2014, ventes å avta til 65,4 pst. i 2016.

På ovennevnte grunnlag har Kommisjonen anbefalt å oppheve underskuddprosedyren mot Malta.

Eurogruppens visepresident Valdis Dombrovskis og Pierre Moscovici under et ECOFIN-møte.

Foto: European Union, 2015

Finland

Kommisjonen har også analysert utviklingen i Finland, som har hatt negativt vekst de tre siste årene. Parallelt med dette har det offentlige underskuddet økt gradvis fra 1 pst. av BNP i 2011 til 3,2 pst. i 2014, og den offentlige gjelden har gradvis nærmet seg 60 pst. av BNP.

Både Kommisjonen og den avgåtte regjeringen i sitt stabilitetsprogram har anslått at budsjettunderskuddet vil ligge noe over Stabilitets- og vekstpaktens grenseverdi også i år og neste år til tross for at den økonomiske veksten ventes å ta seg gradvis opp. Dermed forverres den strukturelle budsjettbalansen, som innebærer at Finland beveger seg stadig lenger fra målet om mellomlangsigte budsjettbalanse. Samtidig ventes den offentlige gjelden i økende grad å overskride 60 pst. av BNP fra og med i år.

I sin rapport konkluderer Kommisjonen med at Finland ikke oppfyller kriteriene i Stabilitets- og vekstpakten. Samtidig konstaterer Kommisjonen at den vil avvente et revidert stabilitetsprogram fra den nye regjeringen innen september for å vurdere om tiltakene er tilstrekkelige til å få underskuddet og gjelden under kriteriene igjen.

ECOFIN vedtok Kommisjonens tilråding om å oppheve underskuddprosedyre mot Polen og Malta.

ECOFIN vedtok Kommisjonens tilråding om at Storbritannia ikke har oppfylt pålegget fra desember 2009 og at landet skal få ytterligere to år til å oppfylle tidligere vedtak.

Etter ovenstående vedtak er nå ni land i underskuddprosedyre: Frankrike, Storbritannia, Kroatia, Kypros, Hellas, Portugal, Spania, Slovenia og Irland. Antallet har gått gradvis ned siden toppen i 2010 da 24 av de daværende 27 EU-landene var underlagt prosedyren.

Merknad

Storbritannia fikk to års forlengelse med å oppfylle tidligere vedtak iht. underskuddprosedyren. Det samme fikk Frankrike ved ECOFIN-vedtak 10. mars. I motsetning til euroland, kan ikke Storbritannia ilegges sanksjoner.

Det europeiske semesteret – landspesifikke anbefalinger

Landspesifikke anbefalinger gis til 26 land, dvs. ikke til Kypros og Hellas, som har/nylig har hatt stabiliseringsprogram. I tillegg gis egne anbefalinger til euroområdet samlet.

EU-landene har samlet sett gjort visse fremskritt i oppfølgingen av tidligere gitt anbefalinger, men innsatsen varierer betydelig mellom land. Kommisjonen har denne gangen offentliggjort landanalysene tre måneder tidligere enn før samtidig som en har gitt medlemslandene færre anbefalinger (kun på de absolutt høyest prioriterte) enn tidligere. Med dette håper Kommisjonen og ECOFIN at landene skal få økt eierskap til anbefalingene for dermed å øke gjennomføringsgraden betydelig.

Landanbefalingene reflekterer at det fortsatt er behov for reformer i arbeids- og produktmarkedene, at mange land må konsolidere offentlige budsjetter for at disse skal være bærekraftige på lang sikt og at 16 land har for store makroøkonomiske ubalanser. Den særlige rapporten om euroområdet anbefaler blant annet medlemslandene å bruke «peer pressure» for å få gjennomført strukturreformer, samordne finanspolitikken, fullføre bankunionen og følge opp de fem presidenters rapport om å styrke samordningen av den økonomiske og monetære unionen (ØMU).

ECOFIN støttet generelt de landspesifikke anbefalingene. Ungarn var imidlertid ikke enig i anbefalingen om budsjettinnretningen. Dette vil bli drøftet videre med Kommisjonen. Det europeiske råd 25.-26.6. ga derfor også «general endorsement» av anbefalingene. Formelt vedtak fattes av ECOFIN 14.7.

Det europeiske semesteret – overordnede retningslinjer for den økonomiske politikken (BEPG)

BEPG er generelle, mellomlangsiktige retningslinjer som gjelder alle EU-land og vedtas med noen års mellomrom. De forrige retningslinjene ble vedtatt i 2010 og ment å ligge fast til 2014.

Kommisjonens utkast til reviderte overordnede retningslinjene omfatter følgende:

1. EU og EU-landene bør fremme *investeringer*, herunder gjennom bedring av rammevilkårene.
2. EU-landene bør gjennomføre ambisiøse strukturreformer for å styrke den økonomiske veksten, herunder i produkt- og arbeidsmarkedene.

3. Fjerne hindringer for holdbar vekst og sysselsetting på EU-nivå, herunder ved å sikre et velfungerende digitalt indre marked, samt ved å etablere kapitalmarkedsunion og energiunion.
4. EU-landene skal sikre en langsiktig holdbar og vekstvennlig finanspolitikk, som skal føres innen felles regelverk, herunder særlig Stabilitets- og vekstpakten.

ECOFIN støttet utkastet til nye BEPG uten diskusjon. Disse ble også støttet av EU-toppmøtet og vil bli formelt vedtatt i ECOFIN 14. juli.

Styrking av det økonomiske samarbeidet i euroområdet (ØMU)

Rapporten «*Completing Europe's Economic and Monetary Union*» er utarbeidet av kommisjonspresidenten i samarbeid med presidenten i hhv. Det europeiske råd/eurotoppmøter, Den europeiske sentralbanken, Europaparlamentet og Eurogruppen ble offentliggjort 22. juli.

I rapporten presenteres en rekke forslag til tiltak for å styrke eurosamarbeidet. Dette skal gjøres i to faser:

- I perioden 1.7.2015-30.6.2017 skal styrkingen skje innen gjeldende traktater og instrumenter. De viktigste tiltakene er modernisering av det europeiske semesteret, etablering av uavhengige nasjonale konkurranseevneråd (som blant annet skal gi råd om lønnsdannelsen), etablering av et europeisk finanspolitisk råd, større vekt på prosedyren for makroøkonomiske ubalanser, større vekt på sysselsetting og sosial utvikling, utvikling av en kapitalmarkedsunion og ferdigstilling av bankunionen, herunder blant annet å utvide denne med en felles innskuddsgaranti.
- Målsettingen for perioden 30.6.2017-2025 er at ØMU-arkitekturen skal ferdigstilles. Dette innebærer blant annet bindende målsetting om økonomisk konvergens mellom land, etablere en makroøkonomisk stabiliseringsfunksjon for euroområdet samt etablere et eurofinansdepartement.

Ettersom rapporten først forelå etter ECOFIN-møtet, ble det ingen substansdiskusjon. Visepresident Dombrovskis gjorde rede for hovedpunktene, og formann Reirs konstaterte at ECOFIN kunne drøfte rapporten når den forelå.

Det europeiske råd «noterte» seg rapporten, dvs. ikke med noen spesiell entusiasme) av rapporten og ba Rådet gjennomgå den raskt.

EUs investeringsplan (EFSI)

Hovedelementene i Juncker-planen for å øke investeringene i EU med minst 315 milliarder euro er som følger:

- Mobilisere finansiering for investeringer på 315 milliarder euro uten å ta opp ny offentlig gjeld. Dette skal skje gjennom etableringen av et nytt investeringsfond (European Fund for Strategic Investments – EFSI), som skal bidra med garanti i privat finansierte prosjekter.
- Støtte investeringsprosjekter innen nøkkelområder som infrastruktur, utdanning, forskning og innovasjon, samt små og mellomstore bedrifter (SMB).
- Et ambisiøst reformarbeid for å gjøre Europa mer attraktivt for investeringer, herunder fjerne regulatoriske flaskehalser.

Kommisjonen la 13.1.2015 frem forslag til forordning om de to første elementene. Forslaget gjelder styringssystemet og garantien fra EU-budsjettet. I tillegg har Kommisjonen foreslått å åpne for at medlemsland og tredjeland (statlige investeringsfond) skal kunne delta i EFSI.

Kommisjonen har også fremmet forslag om budsjettendringer. Det legges opp til at EUs garanti til EIB på 16 milliarder euro skal etableres ved å sette av 8 milliarder euro fra EU-budsjettet til et garantifond for evt. utbetaling til EIB (Den europeiske investeringsbanken). Fondet bygges gradvis opp til 2020. Kommisjonen foreslår at garantifondet finansieres fra EU-programmene Horizon 2020 med 2,7 mrd. euro, Connecting Europe Facility (CEF) med 3,3 mrd. euro og fra langtidsbudsjettets (MFFs) margin med 2 mrd. euro. For 2015 vil Kommisjonen foreslå at tilsagnsbevilgningen til disse programmene settes ned med 1,35 milliarder euro og betalingsbevilgningen med 10 millioner euro.

Den 28. mai kom Europaparlamentet og Rådet til en foreløpig avtale om et europeisk investeringsfond.

Avtalen innebærer at det tas 500 millioner euro mindre fra hver av programmene CEF og Horisont 2020 enn i Kommisjonens forslag. Etter dette blir finansiering av EFSI følgende:

- Flytting av midler 5 mrd. euro
 - 2,8 mrd. euro fra CEF og
 - 2,2 mrd. Euro Horisont 2020
- 3 mrd. euro fra langtidsbudsjettets margin over perioden 2016-2020.
 - Dette inkluderer 543 mill. euro og 457 mill. euro fra de generelle marginene for 2014 og 2015 budsjettene.

Utbetalinger til prosjekter kan skje frem til 2023.

ECOFIN-møtet 12.05.2015. Foto: European Union, 2015

I samsvar med Kommisjonens opprinnelige forslag skal EFSI opprettes innenfor det institusjonelle rammeverket til EIB.

Medlemsland vil kunne bidra til EFSI både gjennom kapitalinnskudd og garantier, mens tredjeparter kun kan bidra med kapitalinnskudd.

Europaparlamentet og Rådet har gått imot Kommisjonens forslag om å la innskytere av kapital i EFSI få styreplass og stemmerett. Styremedlemmer skal utelukkende komme fra Kommisjonen og EIB. Antallet styremedlemmer de to institusjonene får reflekterer Kommisjonens og EIBs respektive innskudd og bidrag til garantifondet. EFSIs styre vil fatte beslutninger basert på konsensus og styret skal konsultere stakeholders regelmessig. Tredjeparter, herunder medlemslands nasjonale investeringsbanker, kan finansiere prosjekter sammen med EFSI, enten i enkeltprosjekter eller via investeringsplattformer.

I tråd med Kommisjonens forslag skal det opprettes en uavhengig investeringskomite som skal identifisere prosjekter som oppfyller kriteriene for garantier via EFSI. Komiteen vil bestå av åtte uavhengige eksperter og én administrerende direktør. Komiteen vil fatte beslutninger basert på simpelt flertall. Alle prosjekter komiteen finner kvalifisert til finansiering, må godkjennes av EIB.

Det skal opprettes et europeisk knutepunkt for investeringsrådgiving (European Investment Advisory Hub. EIAH). Dette skal kunne gi generell rådgivning om identifisering, forberedelse og utvikling av investeringsprosjekter. EIAH skal ikke treffe konkrete beslutninger om finansiering via EFSI.

Det skal også opprettes en European Investment Project Portal som skal forbedre investorers kjennskap til- og kunnskap om eksisterende og fremtidige prosjekter.

EFSI skal gi garanti til levedyktige prosjekter med høy risiko innen blant annet transport, energi, bredbåndsinfrastruktur, utdanning, helse og forskning, samt risikofinansiering for små- og mellomstore bedrifter. EFSI påtar seg en «first-loss liability» gjennom sin garanti. Dette skal skape et tryggere og mer positivt investeringsmiljø for private investorer. Kommisjonen har beregnet at EFSI-innskudd på 21 milliarder euro vil gi realinvesteringer på minst 315 milliarder euro (multiplikatoreffekt på 1:15).

EFSI vil ha en foreløpig operasjonsperiode på tre år. Før perioden er over skal Kommisjonen med grunnlag i en uavhengig evaluering, fremme forslag om å la EFSI fortsette i en ny periode, omstrukturere fondet eller avslutte det.

Pr. 30.6. har følgende land (gjennom sine nasjonale utviklingsbanker/annonsert at de vil bidra finansielt til prosjekter som støttes av EFSI: Tyskland, Frankrike, Italia og Polen (€8 mrd. hver), Spania (€1,5 mrd.), Slovakia (€400 mill.), Bulgaria (€100 mill.) og Luxembourg (€80 mill.)

Europaparlamentet ga 24.6. sin støtte til kompromisset om EFSI. Rådet fattet sitt formelle vedtak ved skriftlig prosedyre 25.6. Dette betyr at EFSI kan være operasjonelt fra september.

II SKATT

Kommisjonens aksjonsplan – del II

Europakommisjonen med kommissær Moscovici i spissen la 17. juni frem annen del av vårens aksjonsplan med tiltak som skal fremme en mer rettferdig og transparent selskapsbeskatning. Aksjonsplanen ledsages denne gang i mindre grad av argumentasjon for å skaffe inntekter til statskassene og å skape rettferd for EU-borgerne. Retorikken synes nå å dreie mer i retning av at en «fair» selskapsbeskatning vil skape like konkurransevilkår mellom selskapene og dermed fremme vekst og sysselsetting i EU. Det er som kjent krav om enstemmighet for å vedta felles skattelovgivning i EU, og formodentlig vil synspunktet om likere konkurransevilkår ha en bredere appell i de av medlemsstatene som tradisjonelt har vært mindre opptatt av skattlegging.

I bunnen ligger likevel prinsippet om at foretakene bør betale en rimelig andel av skatt i de stater de opererer og opparbeider seg overskudd. Det er viktig for Kommisjonen å fremheve dette som et grunnleggende ledetråd, selv om det ikke alltid er utvetydig hvor en aktivitet foregår og hvor en inntekt skal anses generert/opptjent. Kommisjonen må formodentlig vie en del av arbeidet fremover til å finne formålstjenlige kriterier for hvor et overskudd skal anses opptjent. Denne problemstillingen har også en side mot skatteavtalene som tradisjonelt har vært primærleverandør av premissene for fordeling av beskatningsrett mellom statene.

Multinasjonale foretak har ofte de største inntektene og dermed anledning til å bruke omfattende ressurser på å omgå skattelovgivningen og minimalisere beskatningen. Kommissær Moscovici uttalte ved fremleggelsen av aksjonsplanen at skattebyrden da vil veltes over på privatpersoner og på små og mellomstore foretak som ikke har samme mulighet til å flytte inntekt over grensene. Dette er en utvikling som Kommisjonen ønsker å snu, og en viss grad av harmonisering på EU-nivå anses som et nødvendig virkemiddel.

Skattekommissær Moscovici understreket videre at EUs regler for selskapsbeskatning ikke har hengt med i utviklingen i samfunnet for øvrig. Selskapenes virksomhet blir stadig mer mobil, kompleks og digitalisert, og eiendelene er i økende grad immaterielle. Dette øker muligheten for grenseoverskridende konserner til å flytte overskudd dit beskatningen er lav og fradrag dit beskatningen er høy. Moscovici mener tiden er inne for å reformere skatteretten i dens grunnvoller, og at man må legge en ny strategi innen EU-systemet. Medlemsstatene vil så kunne bygge videre på de felles løsningene man blir enige om.

Mr Pierre MOSCOVICI, Member of the European Commission.
Photo: Council of the European Union.

Detaljerte forslag om ny, harmonisert lovgivning vil fremlegges steg for steg og skal virke sammen med transparens-initiativene som Kommisjonen lanserte i mars (se mer om dette nedenfor og på side 21 ff i [Økonominytt fra mai](#)).

Hovedelementene i junipakken er:

- Kommisjonen vil relansere et forslag til harmonisert beregning av skattegrunnlaget for selskaper (CCCTB) så tidlig som mulig i 2016. Det arbeides allerede med forslaget, som i hovedtrekk innebærer at selskapene beregner sine overskudd/skattegrunnlag etter felles EU-kriterier, og at beskatningsretten deretter fordeles mellom landene etter en bestemt nøkkel. Felles beregning av grunnlaget og faste kriterier for fordelingen skal gjøre muligheten/motivasjonen for flytting av overskudd mindre, og motvirke at skattegrunnlaget blir borte eller redusert i staten hvor inntekten er opptjent. (Harmonisering av skattesatsene er dog ikke en del av aksjonsplanen.) Et felles skattegrunnlag vil ifølge Kommisjonen også gjøre det enklere for foretakene å oppgi korrekt overskudd og redusere deres kostnader til etterlevelse (compliance costs). For at det skal være mulig å oppnå enighet blant medlemsstatene om en slik ordning, ønsker Kommisjonen å innføre de nye reglene litt etter litt. Det første forslaget som vil bli fremlagt i 2016 vil derfor ikke inneholde krav om konsolidering (samordning) av overskudd/underskudd mellom selskaper på hver sin side av en grense (til tross for at én av C'ene står for «consolidated»). Kommisjonen legger imidlertid opp til å inkorporere den såkalte «Marks & Spencer-doktrinen» i forslaget, slik at et selskap i ett medlemsland på visse vilkår kan fradra tap pådratt i beslektede selskaper i andre medlemsland. Konsolidering over landegrensene i egentlig forstand vil være neste steg dersom man lykkes i å bli enige om felles kriterier for grunnlaget. Kommisjonen vil på den annen side foreslå at det skal være obligatorisk å beregne skattegrunnlaget etter de felles reglene, i det minste for multinasjonale foretak.

- I tråd med prinsippet om at skatt skal betales der inntekt genereres, ønsker KOM også å endre eller gjøre tillegg i sekundærlovgivningen for å redusere virkningene av såkalte smutthull og uoverensstemmelser mellom skattesystemene i de ulike medlemsstatene. Kommisjonen ønsker videre tiltak for å motvirke spesialregimer med lav eller ingen beskatning, et felles EU-artilleri av anti-misbruksregler og en generelt større binding mellom stedet for skattlegging og stedet for økonomisk aktivitet. Dette kan blant annet oppnås gjennom en styrking av reglene for internprising og ved å foreta en gjennomgang av eksisterende patentboks-regimer (insentivlovgivning som gir lavere beskatning av inntekt fra immaterielle rettigheter, som f.eks. patenter). Moscovici viste til beregninger som tilsa at så mye som 2/3 av all skattemotivert overskuddsflytting skriver seg fra problemer med internprising og flytting av immaterielle eiendeler.

- I tillegg skal man styrke reglene for transparens/informasjonsplikt ytterligere, basert på initiativene i Kommisjonens pakke fra mars i år (informasjonsplikt knyttet til forhåndsavgjørelser mv.). Kommisjonen sendte samme dag som tiltaksplanen ble fremlagt ut en høring hvor det anmodes om innspill til en styrking av selskapers plikt til å offentliggjøre visse opplysninger om overskudd, betalt skatt, antall ansatte i land de opererer mv. (land for land-rapportering). Innspillene i en slik høringsrunde vil gi grunnlag for Kommisjonens senere vurderinger av om det skal innføres en rapporteringsplikt, og i så fall hvordan den bør utformes.

- Endelig ønsker Kommisjonen å øke transparensen mht. innsyn i tredjelands (vel å merke) skattesystemer og –praksis. Dette skal fremme en mer enhetlig EU-strategi mot land som ikke er villige til å samarbeide i skattesaker. I dag er det stor variasjon mellom hvordan medlemsstatene sanksjonerer tredjeland som ikke er villige til å dele informasjon og/eller har særlig gunstige skatteregimer. Enkelte EU-stater har implementert svartelister og CFC-lovgivning for å motvirke flytting av overskudd, mens andre stater har få eller ingen mottiltak. Kommisjonen har derfor som et første initiativ utstedt en liste med 30 land (igjen - *utenfor* EU) som hittil har vært svartelistet i minst 10 EU-stater. Listen omfatter f.eks. Liechtenstein, Andorra, Monaco, Guernsey, Hong Kong og Cayman Islands. Moscovici var snar til å påpeke at Kommisjonen ikke har foretatt noen selvstendig vurdering av disse tredjelandene, men simpelthen har forholdt seg til de land som medlemsstatene selv hadde listet opp som ikke-samarbeidsvillige.

Kritikk mot svarteliste

Ikke uventet har EUs svarteliste blitt kritisert fra flere hold, inkludert fra OECDs generalsekretær Angel Gurría, se her og interessante spekulasjoner her. Stater som er oppført mener de ikke burde stå på listen, blant annet fordi de i senere tid har undertegnet erklæringer om at de vil følge OECDs multilaterale avtaler om automatisk informasjonsutveksling. Kommissær Moscovici har imøtegått denne delen av kritikken med et svært godt poeng, nemlig at selv om disse statene på sikt skulle *utveksle informasjon* automatisk, så tar EUs liste også i betraktning andre faktorer, slik som eksistensen av skadelige skatteregimer og skatteordninger i strid med den «tax good governance» som EU selv ønsker å følge. Samtidig uttalte Moscovici at listen vil bli oppdatert innen utgangen av året for å reflektere eventuelle endringer siden desember 2014, som er tidspunktet listen tok utgangspunkt i.

Listen har også blitt kritisert for ikke å inneholde en eneste eu-stat, slik som f.eks. Luxembourg, Malta og Kypros. Se for eksempel artikkel i The Guardian her. Til dette ser Moscovici ut til å ha nøydd seg med å svare at listen konsentrerte seg uttrykkelig om land utenfor EU.

From left to right: Mr Jonathan HILL, Member of the European Commission; Mr Valdis DOMBROVSKIS, Vice President of the European Commission; Mr Janis REIRS, Latvian Minister for Finance. Photo: Council of the European Union

Optimisme og Bob Dylan

Moscovici avsluttet sin pressekonferanse 17. juni med å erkjenne at Kommisjonens forslag til skattetiltak ikke alltid er like populære blant medlemsstatene og at det krever stor innsats for å oppnå enighet. Noen stater mener man går for fort frem, mens andre stater mener man ikke går langt nok. Kommissæren stiller seg alltid to spørsmål når han fremlegger skattesaker: 1) Er det et godt forslag? Og 2) Er det realistisk? Moscovicis oppfatning er at handlingsplanen som ble fremlagt 17. juni er ambisiøs og solid, men samtidig fleksibel og realistisk. En gradvis tilnærming er ifølge kommissæren bedre enn et spektakulært forslag som ender i skrivebordsskuffen.

På spørsmål fra pressen om hvorfor Moscovici trodde medlemsstatene ville være mer villige til å innføre harmonisert skattelovgivning nå enn tidligere, valgte han å sitere Bob Dylan: «*The times they are a-changin'*».

ECOFIN 19. juni:

Utteksling av informasjon om forhåndsavgjørelser

Som følge blant annet av de tidligere omtalte Lux Leaks-avsløringene om svært lav beskatning i mange av de store selskapene som opererer på tvers av grensene, foreslo Kommisjonen i mars i år flere tiltak for økt informasjonsplikt om skatteforhold. Dette var del I av vårens aksjonsplan for å motvirke omgåelse gjennom aggressiv skatteplanlegging og skadelig skattekonkurranse. I tillegg til de to planene fra i år, kommer den større tiltakspakken som ble fremlagt i desember 2012, hvorav noen forslag er gjennomført, særlig på opplysningspliktsiden, jf. omtale i flere Økonominytt tidligere.

Marspakken inneholdt blant annet et forslag om at direktivet om administrativt samarbeid skal oppgraderes med en forsterket plikt til å utveksle informasjon om forhåndsavgjørelser i skattesaker. Gjennom forhåndsavgjørelser kan statene gi tilsagn om hvordan skatt på fremtidig overskudd i konkrete selskaper skal beregnes, og/eller inngå avtaler med selskapene om hvilke prisingsmetoder for konserninterne overføringer som skal anvendes (internprising - transfer pricing). Se også omtale av diskusjonene rundt forslaget på det uformelle møtet i Riga i Økonominytt fra mai.

Det finnes allerede en plikt til å opplyse om forhåndsavgjørelser i gjeldende direktiv, men påbudet har ikke vært fulgt opp av medlemsstatene/Kommisjonen og har endt opp som en sovende bestemmelse.

From left to right: Mr Wolfgang SCHÄUBLE, German Federal Minister for Finance; Mr George OSBORNE, UK Chancellor of the Exchequer. Photo: Council of the European Union.

Skal motvirke forhåndsgodkjenning av skatteomgåelse

Etter forslaget skal opplysninger om slike avgjørelser gis automatisk statene imellom. Håpet er at økt åpenhet om forhåndsavgjørelser vil fungere preventivt slik at selskapene og skattemyndighetene (og kanskje særlig sistnevnte) avskrekkes fra å inngå avtaler som innebærer at overskudd generert i en stat blir gjenstand for dobbel skattefrihet, eller flyttes til jurisdiksjoner med lavere skattesatser. Det desavuerende elementet som kan ligge i økt informasjonsplikt, vil naturlig nok bare virke mot overskuddsflytting som er et direkte resultat av gunstige forhåndsavtaler med medlemsstatene. Annen type skattetilpasning som ikke er avhengig av myndighetenes direkte medvirkning vil i mindre grad påvirkes av denne type informasjonsplikt. Selskapene vil naturlig nok ikke avstå fra å optimalisere beskatningen selv om muligheten for å få myndighetenes forhåndsgodkjenning i praksis blir innskrenket. Men på de feltene de tidligere fikk godkjenning, må selskapene akseptere en høyere grad av risiko for at disposisjoner i gråsonen kan bli angrepet rettslig i etterkant.

Uttekslingen skal også sikre at alle medlemsstater har tilstrekkelig informasjon om prissetting som har blitt forhåndsgodkjent, slik at man lettere kan vurdere om dette vil påvirke skattegrunnlaget i mer enn én medlemsstat.

I denne sammenheng bør det nevnes at i den grad skattemyndighetenes forhåndsavgjørelser baseres på en ensartet fortolkning av skattereglene, følger offentlighetsprinsipper og generelt er i tråd med anerkjente nasjonale og internasjonale prinsipper, er avgjørelsene ikke kontroversielle. Forhåndsavgjørelser er med på å sikre forutberegnelighet for skattyterne ved deres vurderinger av alternative transaksjoner og investeringer, samtidig som det sikrer effektivitet og konsistens i håndhevingen av skattereglene. Også i Norge har vi en ordning med at skattyterne kan be om forhåndsuttalelser fra skattemyndighetene (bindende forhåndsuttalelser – BFU).

Det som har vakt oppmerksomhet blant annet i Lux Leaks-saken, er at forhåndsavgjørelsene i stor grad har blitt fattet i det skjulte og at de i mange tilfeller har medført svært lav beskatning av selskapene. Dette har gitt en formodning om at avgjørelsene ikke fullt ut bygger på prinsipper om rettferdig/rimelig beskatning («fair taxation») og at de i tillegg kan innebære ulovlig statsstøtte. Kommisjonen har også pekt på at det er betenkelig at avgjørelsene i visse tilfeller bærer preg av å være resultat av *forhandlinger* mellom selskapene og myndighetene. Den alminnelige oppfatningen er at skattlegging bør skje på basis av objektive, notoriske regler som gjelder likt for alle skattytere i samme situasjon, ikke på bakgrunn av hvor god eller dårlig forhandlingsposisjon skattyter måtte ha.

Nærmere om forslaget

I Kommisjonens forslag er det lagt opp til en vid definisjon av hvilke avgjørelser som skal omfattes av plikten til informasjonsutveksling og at Kommisjonen skal ha en særskilt rolle som overvåker av at plikten oppfylles.

På møtet i ECOFIN presiserte kommissær Moscovici at både bindende og ikke-bindende avgjørelser bør være omfattet. Det skal videre informeres om alle avgjørelser 10 år bakover i tid, så lenge avgjørelsene fremdeles er virksomme. Formodentlig betyr dette at avgjørelser som inneholder prisingsmetoder eller andre tilsagn som selskapene fremdeles benytter seg av, skal omfattes. Han nærmest bønnfalt medlemsstatene om å opprettholde det ambisjonsnivået for informasjonsutveksling som allerede ligger i forslaget, og gjorde et poeng av at forslaget ikke inneholder sanksjoner for å slå ned på konkrete forhåndsavgjørelser. Håpet er som nevnt ovenfor at selve åpenheten om avgjørelsene vil fungere som et disinsentiv til å treffe avgjørelser i strid med prinsippene om «fair taxation».

Det var ikke lagt opp til at man skulle oppnå enighet om forslaget i dette ECOFIN-møtet. Formannskapet ønsket primært å få medlemsstatenes syn på de ulike elementene, blant annet for å lette det luxembourgske formannskapets videre arbeid med forslaget.

Alle medlemsstatene støtter forslagets hovedtrekk om at det skal være åpenhet rundt avgjørelsene. Alt annet ville virket umusikalsk med tanke på den sterke indignasjonen Lux Leaks har vakt i opinionen. Men medlemsstatene hadde som forventet forskjellige syn på enkelthetene i forslaget.

From left to right: Mr Janis REIRS, Latvian Minister for Finance; Mr Carsten PILLATH, Director General for Economic Affairs and Competitiveness. Photo: Council of the European Union.

Det var særlig tre aspekter medlemsstatene mente ville kreve mer omfattende vurderinger før enighet eventuelt kunne oppnås:

- Omfanget av hvilken informasjon som skulle utveksles,
- Tidspunktet for når utvekslingen skulle starte og hvor langt bakover i tid avgjørelsene kunne være tatt for å omfattes av informasjonsplikten
- Kommisjonens rolle i informasjonsutvekslingen mellom statene.

Ulike syn blant medlemsstatene

Nederlands finansminister (og Eurogruppens formann) Jeroen van Dijsselbloem uttrykte sterk støtte til forslaget og ønsket at definisjonene skulle være vide, men at avgjørelser gitt til små og mellomstore bedrifter burde unntas. Videre ønsket nederlenderne en nærmere vurdering av om opplysningsplikten burde omfatte vedtak som var truffet så langt som 10 år tilbake i tid (regnet fra ikrafttredelse). I så fall ville det kreve store administrative kartleggingsressurser i medlemsstatene, noe som igjen ville kunne føre til at ikrafttredelsesdatoen ble utsatt.

Polens finansminister Mateusz Szczurek støttet i det vesentlige Nederlands syn og mente at en virkning 10 år bakover i tid ville paralisere den polske skatteadministrasjonen, siden Polen avga ca 6000 forhåndsavgjørelser i året. Dette gjaldt særlig dersom avgjørelsene skulle oversettes til engelsk. Tilbakevirkningen måtte være på maks 2-3 år etter Polens syn, og dessuten måtte medlemsstatene få minst 12 måneder etter vedtakelsen av endringen på å implementere den relevante lovgivningen i nasjonal rett. Szczurek mente for øvrig at forslaget ville kunne stride mot Polens interne konfidensialitetslovgivning, og at det nærmere innholdet i forslaget måtte sikre at statene ikke risikerte at selskapene trakk dem inn for rettsapparatet.

Også **Irlands** finansminister Michael Noonan støttet forslaget og ønsket en vid definisjon av typen avgjørelser som skulle omfattes. Men i likhet med Nederland ønsket han en nærmere vurdering av tilbakevirkningsaspektet og de administrative byrder dette medfører. Videre var det viktig for Irland at Kommisjonen ikke fikk en rolle som skattemyndighet og at reglene ikke kom i konflikt med medlemsstatenes uavhengighet og autonomi på skatteområdet, et synspunkt som senere ble støttet blant annet av den spanske, britiske og slovenske finansministeren. Irene var også opptatt av at opplysningsplikten ikke skulle innebære noen konfidensialitetsrisiko i forholdet til skattyter.

Frankrikes finansminister Michel Sapin, uttrykte sin udelte støtte til forslaget i alle henseender og fremhevet at tekniske betraktninger ikke måtte føre til en nedskalering av ambisjonene om et bredest mulig anvendelsesområde. Videre er det viktig for Frankrike at Kommisjonen får en aktiv rolle med å sikre at informasjonsplikten blir overholdt. Sapin ønsket at forslaget skulle vedtas innen utløpet av året. Sammen med Spania og Tyskland var Frankrike ikke uventet blant de landene som var mest positive til kommisjonsforslaget slik det nå så ut.

Mr Michel SAPIN, French Minister of Finance and Public Accounts. *Photo: The European Union 2015*

Luxembourgs finansminister Pierre Gramegna, som heretter vil lede ECOFIN-møtene, ga sin støtte til forslaget, men mente man måtte se nærmere på hvilken rolle Kommisjonen skulle ha i overvåkingen. For å sikre et *level playing field*, fremhevet Luxembourg at innholdet i forslaget måtte sees i sammenheng med hva som skjedde på området i OECD, og hva landene utenfor EU påtok seg av forpliktelser mht. informasjonsplikt. Når Luxembourg tar over formannskapet ville det være en absolutt prioritet å oppnå enighet om forslaget innen utløpet av deres formannskapsperiode, dvs. innen 31. desember 2015.

Muligheten for at utveksling av opplysninger om forhåndsavgjørelser kunne være i strid med skatteavtaler med tredjestater ble også brakt på banen av flere medlemsstater, herunder Polen og Malta. I tillegg ønsket enkelte stater at bare *bindende* forhåndsavgjørelser skulle omfattes.

Moscovicis ønske om et høyt ambisjonsnivå

Etter å ha hørt medlemsstatenes innspill, tok kommissær Moscovici igjen ordet og understreket Kommisjonens syn på tre punkter:

- 1) Informasjonsplikten bør være vid. Innfører man begrensninger f.eks. knyttet til små og mellomstore bedrifter, til typen av forhåndsavgjørelser (bindende/ikke-bindende) eller til tredjelandsavtaler, vil det oppstå nye, vanskelige avgrensingsproblemer som gjør systemet mer tungrodd og sårbart. Innføres for mange avgrensninger, setter man de ambisjonene man hadde i utgangspunktet i fare.
- 2) Det er ikke snakk om noen egentlig retroaktivitet, siden det bare er snakk om avgjørelser som *fremdeles har virkning*. Avgjørelser som ble truffet ti år tilbake i tid, men som ikke lenger er relevante, skal ikke omfattes.
- 3) Kommisjonen er ikke en skattemyndighet og vil ikke gå ned i detaljene på hvert enkelt foretak som har fått en forhåndsavgjørelse. Kommisjonen vil bare benytte informasjonen til å oppfylle de overvåkingsfunksjoner den har allerede i dag og fungere som en garantist for en effektiv gjennomføring av informasjonsplikten. Moscovici var meget bestemt på at Kommisjonens rolle som overvåker måtte være en absolutt forutsetning. Dersom Kommisjonen ikke skulle involveres i utvekslingen og ikke ha tilgang til informasjonen, vil transparensen være av begrenset verdi. Det vil da lett bli et element av bilaterale forhandlinger mellom medlemsstatene, til fortrengsel for medlemsstater som ikke var en del av det bilaterale forholdet. Kommisjonen ville heller ikke i samme grad kunne overvåke at f.eks. EUs statsstøttere, anti-misbruksregler og prinsipper for Code of Conduct blir fulgt.

Latvias formannskap oppsummerte og ga stafettpinnen videre til Luxembourg

Det latviske formannskapet ved Jānis Reirs, konkluderte med at det var nødvendig med ytterligere utredninger og arbeid med de nærmere detaljene om informasjonsutvekslingen, slik at man fikk et best mulig grunnlag for å komme til enighet. Reirs håpet på politisk enighet så snart som mulig, men understreket samtidig at det var viktig å minimere den administrative byrden for medlemsstatene, vurdere en overgangsperiode for implementering og en noe kortere periode for tilbakevirkning. Videre måtte man se nærmere på datasikkerheten og personvernens syn i forbindelse med informasjonsutvekslingen, samt hva medlemsstatene faktisk hadde forpliktet seg til overfor tredjestater.

Norske myndigheter vil ikke være omfattet av en plikt til info-utveksling om forhåndsavgjørelser, siden sekundærlovgivning på skatteområdet faller utenfor EØS-avtalen. At EU vedtar slik utveksling av informasjon kan imidlertid ha gunstige ringvirkninger for et normalskattelend som Norge, i den grad informasjonen i seg selv medfører et mindre omfang av grenseoverskridende skatteplanlegging og –tilpasning i strid med prinsipper om «fair taxation».

Rente- og royaltydirektivet – tiltak mot omgåelse

Økt informasjonsplikt er som nevnt under forrige punkt ikke hovedvirkemiddelet mot såkalt lovlig skatteplanlegging, dvs. disposisjoner som ikke innebærer unndragelse/svindel i egentlig forstand. For å bekjempe omgåelse som i utgangspunktet betraktes som lovlig (om enn skadelig), må det først og fremst settes inn andre tiltak, som f.eks. harmonisert felleskapslovgivning og/eller anti-misbruksregler. Kommisjonens nye forslag om endringer i rente- og royaltydirektivet, (Directive 2003/49/EC) inneholder et slikt tiltak mot skatteomgåelse/misbruk.

Direktivets hovedformål - forhindre dobbeltbeskatning

Direktivet fra 2003 regulerer beskatningen av renter og royalties betalt mellom beslektede foretak etablert i ulike medlemsstater. Utgangspunktet i direktivet er at en medlemsstat ikke skal legge kildeskatt på renter/royalty som utbetales til et beslektet selskap i en annen medlemsstat, såfremt mottakerselskapet er den virkelige rettighetshaveren til renten/royalten. Formålet er å motvirke dobbeltbeskatning i tilfeller hvor mottakerstaten også beskatter beløpet.

Kommisær for økonomisk stabilitet og finansielle tjenester, Jonathan Hill med eurogruppens formann Jeroen Dijsselbloem. Foto: European Union, 2015

Nødvendig med regel mot misbruk av skattefritaket – to hoveddeler

Allerede i gjeldende krav om virkelig rettighetshaver («beneficial owner»), ligger et element av anti-misbruk, og det er også enkelte andre elementer i dagens regelverk som skal forhindre at direktivet benyttes til dobbelt skattefritak i stedet for å motvirke dobbeltbeskatning. Kommisjonen har imidlertid nå foreslått at det skal innføres en obligatorisk og generell bestemmelse for å hindre misbruk av fritaksregelen, etter mønster av tillegget i mor/datterdirektivet som ble vedtatt i januar, se omtale blant annet på s 19 ff i Økonominytt for januar.

Etter det som ble opplyst på ECOFIN-møtet, skal denne delen av forslaget legge til rette for at det bare skal gis fritak for kildeskatt på renter/royalties dersom selskapet som mottar betalingen er underlagt beskatning i mottakerstaten. Klausulen inkluderer også en passus om at transaksjonen må være reell («genuine») for å kunne gi fritak og ikke bare være gjennomført for å oppnå en skattefordel. Medlemsstatene skal innarbeide omgåelsesregelen i nasjonal lovgivning, og det er meningen at denne regelen skal supplere eventuelle nasjonale bestemmelser for å bekjempe misbruk.

Den andre delen av forslaget, som Kommisjonen og enkelte av medlemsstatene går inn for, skal etter det opplyste sette som betingelse at konsernet blir underlagt *effektiv* beskatning for at fritak for kildeskatt skal kunne gis. Formodentlig innebærer dette at selskapet som mottar rente- eller royaltybetalingen må bli undergitt et *nærmere angitt minimum* av skatt i mottakerstaten, dvs. at det må være snakk om skatt av en viss størrelse. Dette skal sikre en effektiv selskapsbeskatning og hindre skadelig skattekonkurranse.

Det nevnes i denne sammenheng at de ulike kriteriene som ministrene refererer til under rådsbehandlingen er vanskelig å lese direkte ut av den forslagsteksten som Kommisjonen har fremlagt (se link over). Diskusjonene foregår i det hele tatt på et svært overordnet nivå, og det sentrale temaet i diskusjonene er hva man ønsker å oppnå med endringene, ikke hvilke nærmere kriterier man skal benytte for å nå målene. Det er derfor foreløpig komplisert å se i detalj hvilke formuleringer de er enige om og hvilke deler som må diskuteres videre. Forhåpentligvis vil dette blir klarere når temaet blir satt på dagsordenen neste gang.

Oppsplitting av forslaget ikke akseptert

Flere medlemsstater (bl.a. Irland, Nederland, Belgia og Sverige) hadde på forhånd signalisert at de kun ønsket å vedta den generelle omgåelsesklausulen nå. Det latviske formannskapet fremsatte derfor det de kalte et kompromissforslag, ved å splitte opp de to komponentene. Forslaget gikk ut på at man i denne omgang vedtok den obligatoriske omgåelsesklausulen samt foretok visse tekniske justeringer (bl.a. vedr. definisjonen av hva som skal anses som beslektede selskaper), men ikke tok stilling til spørsmålet om å innføre krav om en effektiv minimumsbeskatning. Samtidig skulle medlemsstatene avgi en erklæring om å arbeide videre med den andre delen av forslaget med sikte på en omforent løsning også her.

Kommisjonen var naturlig nok interessert i at det ble oppnådd politisk enighet om *hele* forslaget umiddelbart, men ga samtidig uttrykk for at det var bedre at det man ble enige om omgåelsesklausulen nå enn at forslaget ble utsatt i sin helhet. Ifølge Kommisjonen ville ikke en slik splitting bety at resten av forslaget ikke ville bli vedtatt senere.

Tyskland, Spania, Frankrike, Tsjekkia og Østerrike gikk imidlertid mot en slik todelt behandling. Gjennomgangstonen var at formannskapets forslag egentlig ikke innebar noe kompromiss i praksis, siden mange av statene allerede hadde en intern omgåelsesregel. Det essensielle var for disse statene var å bli enige om en minimumsbeskatning. I motsatt fall ville vedtaket etter deres oppfatning sette EU i et negativt lys og indikere manglende evne til å treffe tiltak på skatteområdet. Pakken burde sees under ett for ikke å svekke inntrykket av den generelle viljen til å arbeide mot flytting av overskudd og uthuling av skattegrunnlaget. De viste til at det burde være samsvar mellom EUs og OECDs forslag til løsninger, og siktet sannsynligvis til BEPS-arbeidet.

Ingen enighet - Det luxembourgske formannskapet arbeider videre med forslaget

Latvias formannskap konstaterte på dette grunnlag at det ikke ble oppnådd enighet og at arbeidet med saken måtte videreføres av det luxembourgske formannskapet. Kommissær Moscovici var skuffet og mente at et kompromiss i dag ikke ville ha svekket mulighetene for å nå lenger i neste omgang. Kommissæren brukte nok en gang sitat-teknikken for å understreke Kommisjonens motivasjon på skatteområdet: «Plus fort, plus loin, plus vite, plus haut!» Det er ikke kjent om han denne gang siktet til parolen for de olympiske leker, eller om han siterte hip hop'eren Kanye West - «Harder, better, faster, stronger».

Code of conduct - arbeidsgrupperapport

ECOFIN tok til etterretning den halvårlige fra arbeidsgruppen som vurderer nasjonale skattesystemer på bakgrunn av EUs Code of Conduct – dvs. de fellesskapsrettslige kjørereglene for å motvirke skadelig skattekonkurranse. ECOFINs konklusjoner var som følger:

"With regard to the Code of Conduct (Business Taxation), the Council:

– welcomes the progress achieved by the Code Group during the Latvian Presidency as set out in its report (doc. 9620/15 FISC 60 ECOFIN 443);

invites the Group to continue its discussion on the future of the Group;

– asks the Group to continue monitoring standstill and the implementation of the rollback as well as its work under the Work Package 2011;

– invites the Commission to continue the dialogue with Liechtenstein on the application of the principles of the Code of Conduct, as set out in the report;

– invites the Group to continue to monitor the alignment of the Patent boxes regimes in line with the compromise on the nexus approach;

– invites the Group to report back on its work to the Council by the end of the Luxembourg Presidency."

Luxembourgs formannskap – forventede saker på skatteområdet

Luxembourgerne vil under sitt formannskap fortsette innsatsen for økt opplysningsplikt og bekjempelse av aggressiv skatteplanlegging. På grunn av det store fokuset Luxembourg fikk gjennom de såkalte Lux Leaks-avsløringene, har storhertugdømmet formodentlig et ekstra sterkt behov for å synliggjøre at de tar problemet med skattesvindel og uthuling av skattegrunnlaget på alvor. (Som kjent er også kommisjonspresident Jean-Claude Juncker luxembourger. Presidenten satt som stats-/finansminister i store deler perioden da de aktuelle luxembourgske forhåndsavtalene ble inngått.)

Det forventes at formannskapet vil arbeide videre med forslagene Europakommisjonen har lagt frem denne våren, hvorav noen er omtalt ovenfor og hvor de mest sentrale forslagene er:

1) Plikt for medlemsstatene til å utveksle informasjon om skattemyndighetenes forhåndsavgjørelser i skattesaker, se omtale over.

2) *Plikt for selskapene til land for land-rapportering.*

Kommisjonen har som nevnt sendt på høring et innspill om å illegge *selskapene* en plikt til land-for-land-rapportering av skatterelevante informasjon. En eventuell endring vil formodentlig implementeres i regnskapsdirektivet og/eller i direktivet om aksjonærrettigheter. Parlamentet vedtok 8. juli at de ønsket å gå inn for krav om land for land-rapportering om skatteforhold i direktivet om aksjonærrettigheter. Det er foreløpig lagt til grunn at slike endringer skal behandles også i Parlamentet og at de kun krever kvalifisert flertall i Rådet, ikke enstemmighet som i rene skattesaker. Enkelte stater reiste dog innvendinger til denne prosedyren og avstod fra å stemme i Parlamentet.

Mr Pierre GRAMEGNA, Luxembourg Minister of Finance. Photo: Council of the European Union.

3) *Oppgradering av EUs Code of Conduct på selskapsskatteområdet og kartlegging av omfanget av skatteomgåelse og skatteunndragelse.*

Det luxembourgske formannskapet vil vurdere en forbedring av den eksisterende Code of Conduct på selskapsskatteområdet. Code of Conduct er en slags «kjøreregler» for medlemsstatene, uten at de foreskriver juridiske sanksjoner. Mange medlemsland ønsker å gjøre gruppen som arbeider med oppfølgingen av Code of Conduct mer politisk, og enstemmighetskravet for gruppens avgjørelser vil også bli tatt opp til vurdering.

4) *Videre arbeid med et felles konsolidert selskapsskattegrunnlag*

Jf. omtale ovenfor.

Se Luxembourgs egen beskrivelse av prioriteringene for formannskapsperioden [her](#) og [her](#).

III BUDSJETT

Kommisjonens forslag til EU-budsjett for 2016

Kommisjonen la 27. mai frem forslag til EU-budsjett for 2016. Bevilgningsforpliktelsene (tilsagnsfullmakten) reduseres klart sammenliknet med budsjettet for 2015, mens betalingsforpliktelsene øker moderat. En slik utvikling er i tråd med det flerårige finansielle rammeverket (MFF) for 2014-2020 perioden. Kommisjonens budsjettforslag ligger 1,2 milliarder euro under taket i MFF for både bevilgnings- og betalingsforpliktelsene.

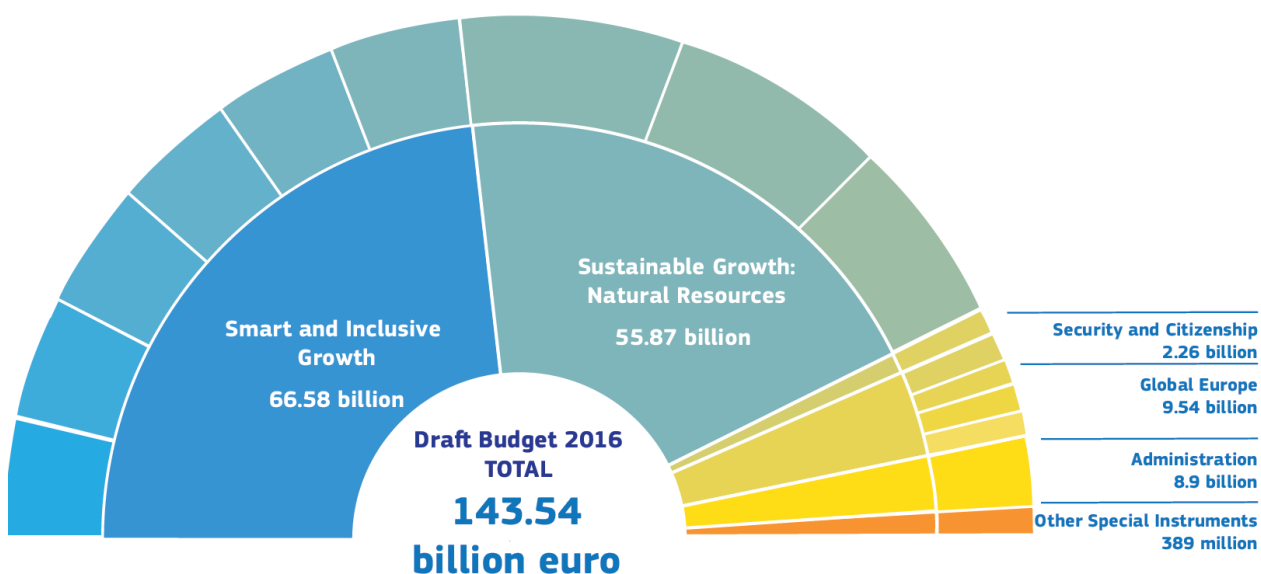
Hovedtrekk

- Totale **bevilgningsforpliktelser** reduseres med 5,2 pst. i forhold til budsjettet for 2015 (til 153,5 milliarder euro).
- Totale **betalingsforpliktelser** øker med 1,6 pst. i forhold til budsjettet for 2015 (til 143,5 milliarder euro).

Bevilgningsforpliktelser utgjør rammen av hva EU kan *bevilge* til de ulike postene i løpet av perioden, uavhengig av når kostnadene faktisk skal betales. Betalingsforpliktelser er de konkrete utbetalingene innenfor budsjettåret.

Hovedprioriteringene

Visepresident for økonomisk planlegging og budsjett, Kristalina Georgieva, pekte under presentasjonen av budsjettforslaget for 2016 på at Kommisjonen har prioritert bevilgninger til programmer og andre tiltak som skal støtte opp under EUs økonomi gjennom investeringer for vekst og sysselsetting. Nærmere halvparten av både bevilgningsforpliktelsene (45,8 pst.) og betalingsforpliktelsene (47,3 pst.) i budsjettforslaget omhandler programmer som har til formål å styrke fremtidig økonomisk aktivitet i EU. Bevilgningsforpliktelsene øremerket sysselsettingstiltak foreslås økt med 6,1 pst. til 18,6 milliarder euro, mens utbetalingene foreslås økt med 11,4 pst. til 17,5 milliarder euro. Samtidig foreslås det en markant reduksjon i støtten til programmer som har til formål å jevne ut sosiale og økonomiske forskjeller i Europa.

Kilde: Europakommisjonen

Georgieva pekte på at gjennom det foreslåtte budsjettet svarer Kommisjonen på de mest presserende utfordringene EU står overfor. Politiske utfordringer ved Europas yttergrenser, som migrasjonsproblematikken rundt Middelhavet og den politiske uroen i Ukraina og Midtøsten, har de siste årene preget EUs agenda og europeisk politikk. Som svar på disse utfordringene foreslår Kommisjonen økte bevilgninger til EUs migrasjonsprogrammer og -byråer. I tillegg øker støtten til EUs utenrikspolitiske programmer med 5,6 pst. i bevilgninger (til 8,9 milliarder euro) og 28,5 pst. i betalinger (til 9.5 milliarder euro).

I betalingsbevilgningen er det satt at midler til å dekke ubetalte regninger til medlemsland for samhørighetsprogrammene. De ubetalte regningene, som ved utgangen av 2014 utgjorde 24,7 milliarder euro for langtidsbudsjettperioden 2007-13, skal reduseres til 2 milliarder euro i løpet av 2015 og 2016.

Utkast til EUs budsjett for 2016 Kommisjonens forslag 26.06.2015	I millioner euro, avrundede tall. (Endring fra 2015 i %)	
	Bevilgningsforpliktelser	Betalingsforpliktelser
1. Smart and Inclusive growth	69 440,1 (-10,9)	66 578,2 (-0,4)
1a) Competitiveness for growth and jobs	18 618,4 (+6,1)	17 518,1 (+11,4)
1b) Economics, social and territorial cohesion	50 821,7 (-15,9)	49 060,1 (-4,0)
2. Sustainable Growth: Natural resources	63 104,4 (-1,2)	55 865,9 (-0,2)
Market related expenditure and direct aids	42 867,6 (-1,4)	42 859,4 (-1,4)
3. Security and Citizenship	2 670,0 (+9,7)	2 259,0 (+17,1)
4. Global Europe	8 881,7 (+5,6)	9 539,2 (+28,5)
5. Administration	8 908,7 (+2,9)	8 910,2 (+2,9)
Other Special Instruments	524,6 (-9,8)	389,0 (-7,0)
Totale bevilgninger	153 529,5 (-5,2)	143 541,5 (+1,6)
% av EU-landenes bruttonasjonalinntekt (BNI)	1,04	0,98

Kilde: Kommisjonen

Rådet fastla sin forhandlingsposisjon 9. juli med bevilgnings- og betalingsfullmakter som ligger hhv. 0,2 og 1,0 milliarder euro lavere enn Kommisjonens forslag. Europaparlamentet har ikke konkretisert sin posisjon, men vedtok 7. juli at man i hovedsak støtter Kommisjonens forslag.

Videre behandling av budsjettet: Budsjettforslaget skal behandles av Europaparlamentet og ECOFIN med sikte på å komme til enighet i november i år. Les mer om budsjettforslaget i pressemeldingen fra Kommisjonen [her](#).

Bjarne Stakkestad
Finansråd
bjs@mfa.no
+47 23 953 475
+32 (0) 2 238 74 75

Julie Johnsen
Studentpraktikant

+47 92 08 60 48

Astrid Erlingsen
Finansråd
aser@mfa.no
+47 23 953 477
+32 (0) 2 238 74 77